227
E 6

170

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

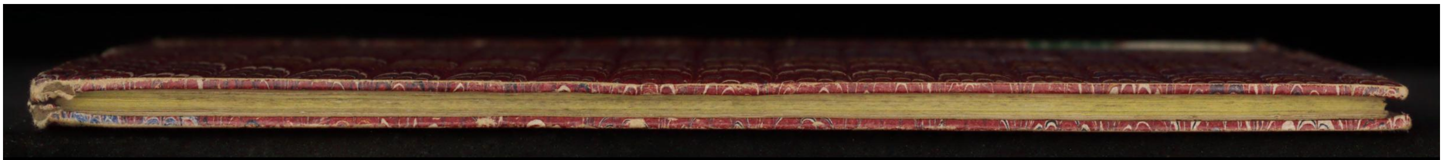
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

~~10.K.I.142.~~
227 E 6
NKn. 690

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

I:142

Auguſtini Dati Senenſis
Iſagogicus libellus in æloquentiæ præcepta

Domici Palladij Sorani
in locutuleium
diſtichon

In te conuertas oculos. qui deſpicis omnes
Et te. dum cunctis detrahis. inſpicias.

Petri Cauconij Pelicomenſis.
ad lectorem diſtichon

Crede mihi lector. procul eſt fallacia: plenum
Eximia ſpectas vtilitate librum

Tryphonis Philarigyri Rolliani diſtichon
ad huius operis inſpectorem.

Si te delectat latiaris copia. linguæ
Cur precio parcis. marſupioqꝫ tuo

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

indiscretus actum capit et sunt qui nomine differri et discerni
valet in compositione videtur semper quandam perfectionem sunt ut legere perlegere
clamare vigilare devigilare et pervigilare clamare
horrida dicitur que in sermone dura et aspera et sine sponte acrimonia
Horridus autem est qui sine succo leporis atque ornatus et sine salibus loquitur
Jejunus vero est qui sine fructu et verbis iusto pondere et numero claudicat
Incultus dicitur qui dignitatis et ornatus obliviscitur
Differunt secundum Vallam senibus veteribus et antiquis nam senes sunt qui multos annos
vixerunt aut vigent Veteres autem sunt qui ante nostram aetatem multis annis fuerunt
etiam si tunc iuvenes mortui fuerunt Antiqui vero dicuntur utrique
Aspernari est in indignatione generaliter aspernatur omnem scientiam

Differunt orator et rhetor dicitur qui docet artem rhetoricam et dicendi sed orator
qui orationem habet in contionibus qui et contionator dici potest
Admonendus hic habes accusativum quia est participium verbi passivi vehementissime
transitionis
Rogationes dicuntur constitutiones populi facte populo rogato vellet ne
tales constitutiones ordinari plebiscita dicuntur constitutiones plebes
Erasmus de varietate sive variatione orationis primo de varietate prandii
Quod agis bene fortunent superi Quod agis bene vertat feliciter cadat
quod instituisti dii cepta secundent
Idem de variatione statuendi decretum mihi est deliberatum mihi certum
est stat mea sententia ad sensum erat in animo habebam certum in animo
Idem de variatione assentiendi assentior tibi tecum sentio
in tuam sententiam pedibus eo in eam sententiam relictis omnibus pedibus discendebat
discendebat et admittebat credendo tui sententiae
Idem de varietate dissentiendi ego longe diversa sentio
ego vero sum refragator isti sententie nemo non reclamabet
Idem de variatione depositi suppini venit repetitum depositum
venit ad repetendum depositum venit ad repetendam pecuniam
venit repetendi depositi causa venit ut repeteret depositum re
putat venit repetiturus depositum venit repetitum depositum
sed possumus in contrariam
Differunt iactare fundamentum et fundare nam iactare fundamentum
sive iacere fundamentum est alicuius rei principium instituere sed fundare
est rem stabilire et solidare
Differunt instituta et instituta nam instituta sunt boni mores quibus
instituuntur sed institutiones sunt precepta quibus in aliquam artem instituimur
ut institutiones Iustiniani et institutiones Quintiliani

Auguſtini Dati Iſagogicus libellus in eloquẽtiæ precepta

C Redimus iãdudum a pleriſq; viris etiam diſertiſſimis perſuaſi. tum demũ artẽ quepiam in dicẽdo nonnullam adipiſci: ſi veterꝝ ſectatus veſtigia. optia ſibi queq; ſempꝫ ad imitãdũ ꝓpoſuerit. Neq; em̃ qui diutius in Marci Ciceronis lectõe verſatus ſit: nõ in dicẽdo et ornat⁹ et copioſus eẽ poterit. nã ⁊ horridiora crebrius cõſectati. ipi quoq; aridi: ieiuni ⁊ inculti fiãt neceſſe ẽ. Lectitãti igitur mihi Ciceronis volumina (que eloquẽtię parẽtem appellauerim) pauca ãnotatõe digna viſa ſunt qb⁹ ſi vteremur vulgariũ ſmonẽ aſpnati. ad eloquẽtiã proximi⁹ accedam⁹.

Primũ preceptũ vt varietati ꝯmutatõiq; ſtudeã⁹

S Ed cũ imprimis quiſq; admonẽdus ſit: qd rhetor ille diligentiſſimus ⁊ inſignis admodũ orator Fabi⁹ Quintilianus de orõnis partibus dicere cõſueuit. Neq; em̃ leges ſunt oratorꝝ quadam veluti immutabili neceſſitate cõſtitutę. nec rogatõibus (vt idem dicebat) plebis ve ſcitis ſancta ſunt iſta precepta. ſed vt in ſtatuis. picturis. poematibus. cęteriſq;. ita quoq; in exornãda viri eloquentis oratõe plurimũ ſemper roboris ac venuſtatis habuit varietas. Atq; (qd dici ſolet) tenẽdum. cauendumq; illud eſt ante oĩa. ne ars vlla dicendi (ſi fieri poteſt) eſſe videatur: hęc igitur lex prima cõmutationis. varietatiſq;: quã eruditorum aures non difficile iudicent. C Hoc igitur iacto fundamento. perpauca deinceps ſcribam Andrea amice ſuauiſſime. que et ſi non ſemper. vt plurimũ tamẽ his rationib⁹ tibi ſeruanda erunt. Sed iam noſtri inſtituti ita naſcetur exordium.

Secundum preceptum de ſitu ſuppoſiti verbi et appoſiti in oratione

P Lerumq; enim qui oratorię artis florib⁹. ac phaleratis (vt aiunt) verbis ſtudent. cõtra tritã vulgatãq; grãmaticorꝝ ꝯſuetudinem dãnãtes. quod in calce abſolute orõnis locari cõſueuit. id illi po

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

tius coaptant initio. Quod omne tibi exemplo erit maneſeſtius

¶ Scis plenã orõem cõſtare trib⁹ ptib⁹. qd̃ ſuppoſitũ (vt eoꝝ ipſ
vocabulis vtar) qd̃ ṽbũ. qd̃ appoſitũ vocãt. Dicũt igitur grãmati
Scipio Aphrican⁹ deleuit Carthaginẽ. Oꝛnatioꝛis ṽo eloquij h
mines. cõuerſo poti⁹ vtũt oꝛdie Carthagiem. Scipio Aphricanu
deleuit Illi M. T. Cicero vtitur familiariter. P. Lẽtulo. nos ve
P. Lentulo. M. T. Cicero familiariter vtitur. Quibus plane exe
plis patere arbitroꝛ. appoſitum pꝛimum in oꝛatione. ſuppoſitũ me
um nouiſſimum vero locũ tenere Sed et ſi quid pꝛo grammatico
moꝛe poſt appoſitum ſitum erit id initio oꝛationis poni ſolet. Cuiu
rei exempla ſubnectam Scipio Aemilianus euertit Numantia
vrbem opulentiſſimam Hiſpanię. Hiſpanię opulentiſſimam vr
bem Numantiam Scipio Aemilianus euertit. Non ignoras mu
ta eſſe genera epiſtolarum Epiſtolarum genera multa eſſe no
ignoras. Lycurgus condidit ſanctiſſimas leges Lacedemonij
Lacedemonijs ſanctiſſimas leges Lycurgus condidit: multaqꝫ co
ſimili ratione Appoſituz igitur plerumqꝫ pꝛincipio ponitu
ſuppoſitum medio. fine verbum. vt Areopaguz Solon Salamin
pꝛimum conſtituit. vbi grammatici dicunt. Solon pꝛimum conſti
tuit Areopagum. Ceterum diuerſis oꝛdinibus et locis locande ſ
partes pꝛo aurium iudicio. quod quidam ſolo viſu comparatur.

¶ Tercium pꝛeceptum de aduerbioꝛum ſitu.

I Am vero de aduerbijs (que ſunt veluti adiectiua verborum)
dici poteſt: vbiuis loci ponenda eſſe. vbi demum aptius cõgru
ere viſa fuerint. modo in pꝛincipio. modo in fine mõ interiecta int v
trũqꝫ. qua in re diligenti vtẽdũ eſt conſilio. Sꝫ ꝓpe verbũ frequẽti⁹
peruenuſtaz reddit oratiõnẽ. vt Fabi⁹ maxim⁹ añ alios fortiter at
qꝫ animo ſe pugnauit. C. Laelius Scipione familiariſſime vtebatur
clementiſſimus ceſar humaniter ignoſcebat. nunc vero ad reliqua

¶ Quartũ pꝛeceptum de pꝛepoſitionũ ꝛ integraꝝ
plerũqꝫ orõnũ inter adiectm̃ ꝛ ſubſtatm̃ interiectõe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

p Repoſitões ꝑpulchre inter ſubſtātia atq̃ adiectiua noīa interij ciūt. vt feraci in agro. ornatiſſimo in loco. maxias ad res. hāc ob cauſam. iuſtis de cauſis. aliaq̃ hmōi cōplura. Nec prepoſitões ſolū ſed alia preterea. Eiuſmōi nūc exempla. maxima in re publica diligen tia. magna in parētes pietas, incredibilis in omnes ciues obſeruātia ſumma in hoſtes liberalitas.

Quintum preceptum de interiectōe genitiuoꝝ inter duos nominatiuos et contra

a Tq̃ etiā pulcherrimū int duos caſus puta duos ntōs. aliquid ↄtinue ponit. vt oīa reip. iura. ↄſtātes militū animi: magna ſce leratoꝝ hominū flagitia Ecōuerſo etiā ↄſtituta ac trāſpoſita orō plu rimū exornat. vt hui⁹ claritudo viri. huius quirites authoritate loci

Sextum preceptum de adiectiuorum ſitu

v. Enuſte etiā plerūq̃ precedit adiectiuum nomen ſubſtātiuum: vt tua dignitas. optima ꝟtus. diuinū ingeniū. exquiſita doctri na. Magni eīm refert quo loco queq̃ dcō ſita ſit. quod teſtatur Boe tius in ſuis cōmentarijs. quos in Areſtotelis librum cōſcripſit vbi ꝛ Ciceronis ꝛ Vergilij ponit exempla Boetij aūt ipſius hec ꝟba ſunt. Etem quātū ad cōpoſitōem orōnis ſpectat. maximū differt quo ꝟba ꝛ nomina predicationis ſue ordine ꝓferātur. Multū eīm intereſt in eo quod ait Cicero. ad hāc te amētiam natura peperit. volūtas exer cuit. fortuna te ſeruauit: ita dixiſſe vt dictū eſt. an ita. Ad hāc te amē tiā peperit natura: exercuit volūtas: ſeruauit fortuna. Sic enim minor ē ſentētie magnitudo min⁹ q̃ ī ea lucet id qđ ſi ſic cōponat emi net. et ſeſe vel nolētib⁹ hoīꝫ auribus animuſq̃ patefecit. Rurſus cum dt Ver. Paciq̃ iponere morē: potuiſſꝫ ſuaſſe metꝝ ſi ita dixiſſꝫ: mo rēq̃ iponere paci. lꝫ ꝛ debilior ſon⁹. nec eo ictu ꝟſus tā ꝑclare vt nūc cō poſit⁹ diceret qđ idē nō ē apđ dialecticos. Hec Boeti⁹. nūc ad reliq̃

Septimum preceptū de negatiue dictionis ſitu.

n Egatiua dcō apte in calce orōnis ponitur: vt ꝓſtātiorē te vidi neminē. Scipione clariorē in bellicis laudib⁹ inuenies neminē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Tua erga me beneuolentia. tuo in me animo gratius eſt nihil Qui ardentius amet: habes neminē

¶ Octauū pceptū de poſſeſſorꝫ añ poſſeſſiōēz ſit

ſ Ed et poſſeſſor ante poſſeſſionem. vt optimi viri diuitie preſtātis viri virtus. prudentiſſimi hominis conſilium

¶ Nonū preceptū de vſu gerundiuorum nominum pro gerundijs

q Uid ꝟo pulchrius q̄ȝ ſi p gerūdijs (q̄ appellāt) vtamur gerūdiuis nominib⁹. Attritū eſt id Priſciani exēplū. veni cauſa amādi ꝟtutē: veni amāde ꝟtutis cauſa grā gerēdi bella. gerēdoꝝ bellorū grā. ad amplexandā virtutē magis q̄ȝ ad amplexandū virtutē. Que vna preceptio optima eſt. crebraq̄ȝ eius apud Marcū Tulliū aliosq̄ eloquentes viros fuit obſeruatio

¶ Decimū preceptum de congruētia nominis relatiui plerumq̄ȝ cum conſequēte.

n Unc aūt multa cōficiā q̄ ſi diligenter aduerteris. haud parꝝ ornatus latino cōducēt eloquio. Sed id mihi imprimis animaduertēdū videt. vt cū tria fuerint. añcedēs cōſequens et eorū medium relatiuum nomē: ſi ſit id cōſequens vel hoīs vel rei cuiuſpiā ꝓprium nomē: relatm̄ cōſequēti ſemꝑ cōgruat alioquin non latina orō fit. ſed a doctiſſimoꝝ hominū cōſuetudine lōge aliena Alias pt cū alterutro cōuenire. ſi nō cōſequatur ꝓpriū nomē. Quā rez facile exēpla declarāt ⁊ priſcoꝝ authoritates cōplures M. Cicero pmo Tuſculanaruz queſtionū. Studio ſapiētie que philoſophia dr. Et ſexto de re publica. Cōcilia. coetuſq̄ȝ hoīm iure ſociati q̄ ciuitates appellantur. Atq̄ȝ iterum Ex illis ſempiternis ignibus. que vos ſydera et ſtellas nuncupatis. Saluſtij quoq̄ȝ illud tritū eſt. Eſt locus in carcere quod Tullianū appellatur. innumerabilia in vetuſtis codicib⁹ id genus inuenies. Nec id eſt grāmatice artis vitiū quod quidā ignari literaꝝ arbitrātur Sed et nos aliquid exēplorum afferamus. preclaꝝ ē Ciceronis opus. qui Cato maior dicitur: nā qd Cato maior dicitur nō latinus

re pfert. Cōſilr. vrbis viſceribus cōſulendū ē qui ſunt ciues. Perdi/ ti viri ex vrbib⁹ pellēdi ſt: q eſt ciuitatū pnicies ꝛ ſentina dedecoris. Plerūqꝫ igitur relatiuum nomē cū eo concors eſt quod ſequitur

Undecimū preceptū de cōgruentia in caſu ex trib⁹. eoꝝ duorum que proximis iunguntur

i Lud quoqꝫ ſpectādum eſt. nā cū tria exiſtant quoꝝ vnū ſit re/ latiuū nomē: frequētiſſime eoꝝ duo in eiuſdem caſus exitū cō/ ueniunt. nā (vt exempli cauſa dicā aliquid) ſi quis hunc ſermonē p/ tulerit: liber in quo de virtute agitur preclarus eſt: rectius atqꝫ orna/ tius dixerit: in quo libro de virtute agitur: preclarus eſt: Concordāt nāqꝫ eodē caſu ex tribus duo illa que maiori vicinitate iuncta ſunt Aliud iteꝝ exēplum huiuſmōi ſit: quas miſiſti literas ad me iocunde fuerūt. Sermonē quem vos audiſtis non eſt meus. Quā exiſtimas Demoſtenis orationē. eſchinis ē. atqꝫ huius ſermonis crebrū inueni re poteris apud veteres vſuꝫ. M. Tullius officioꝝ primo. Quoruꝫ ſūt officioꝝ precepta tradūtur. ea qꝫqꝫ ptineant ad finem bonoꝝ. Uer gilius Maro in Aeneide. Urbē quā ſtatuo veſtra ē Therentius in Andria Poſt hacqꝫs faciet de integro comoedias. Spectāde an exi/ gende ſint vobis prius. Idem. populo vt placerent quas feciſſet fabu las Idem quas credis eſſe has non ſunt vere nuptię. atqꝫ eiuſmōi ſer mo plurimū exornat

Duodecimū pceptū de augēdi poſitiuoꝝ cū per

i D quoqꝫ diligētiſſimum eſt annotatu vt cū poſitiua exaugere velimus nomīa: vt his per prepoſitum accedat Cicero in epiſto la ad Curionem. cui et charus aeque ſis et periocundus. Idem de ora tori primo Perbeati Quinte frater illi videri ſolent. Therētius in eunucho. Perpulchra credo dona haud noſtris ſimilia. nā pergratū valde gratū ſignificat. ꝛ in oratione lepide perſonat

Decimum tercium preceptum de ſuperlatiuis cū multo longe et qꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

a T ſuperlatiuis multo longe ꝛ ꝙ̄ aduerbia preponimus: id qđ ſaepenumero ꝑpulchꝝ videri ſolet vt lōge amantiſſimus veſtri. multo omnium fortunatiſſimus. Et ago tibi ꝙ̄ maximas gratias

¶ Decimū quartum preceptum de comparatiuis cum multo aut longe

c Omꝑatiuis vero vel multo vel lōge preponi ſolet. vt iuſticia mlˀto p̄clarior ē ceteris ꝟtutibꝰ. ꝛ ſocrates lōge alijs p̄his ſapiētior

¶ Decimū quintū preceptū de quibuſdā noībꝰ qui a grecis ꝓfecta declinationem mutant

a Liud nequaꝙ̄ omiſerimꝰ ꝙ cū nomina quepiā ſunt profecta a grecis tercie flectōis: ꝛ obliquos caſus habētia qui rectos ſuperant. latini oratores frequētiſſime a caſibꝰ genitiuis illoꝝ quibuſdam immutatis. ſingū talia ꝛ declinationū nomina et genꝰ ſeruāt: qualia ſunt poematū entymematū delphinus ꝛ elephātꝰ ꝛ lāpada que a pleriſqꝫ tercia flectione proferūtur. poema entymema. delphin. elephas lampas. hanc tu obſeruationē diligenter māda memorie

¶ Decimū ſextū p̄ceptū. vt elegāt̄ oñdemꝰ q̄ppiaꝫ nob̄ eē iocūdū. vtile. vl̄ honeſtū. et cetera id genus

c Um aūt volumus oſtēdere nobis aliq̄d iocūduꝫ honeſtū vtile eē: datiuis cū verbo vtimur ſum es eſt ſubſtātiuoꝝ: quoꝝ illa adiectia ſtꝫ. nā (ne ab exēplis diſcedā) q̄d aliud ꝑcat: hec res mihi iocūditati ē: ꝙ̄ hec res ē mihi iocūda: idemqꝫ: ipſe mihi tuę literę fuerunt gaudio: qđ eſt ad gaudiū vel gaudiū mihi attulerūt. Preclara vrbis aedificia ciuibus decori ſunt. vicia dedecori ſunt viris. id eſt dedecus pariunt viris. Deqꝫ ceteris cōſimili ratione

¶ Decimū ſeptimū preceptū de afficio ꝛ afficior

v Erbum afficio et pulchrum eſt ꝛ late patet. nā afficio te voluptate: id eſt tibi voluptatē affero. afficio te honore: id ē facio tibi honorem. ꝛ te honoro. afficio te laudibus. id eſt te laudo: afficio te probro. id eſt vitupero te. afficio te cōmodis. id eſt tibi commoda facio. afficio cadauera ſepultura. id eſt cadauera ſepelio. afficio inimicos in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

iuria: id eſt facio iniuriā inimicis. Atqȝ ſimiliter afficior dolore: id eſt doleo. afficior gaudio: id eſt gaudeo. afficior verecūdia. id eſt verecūdor. latiſſimaqȝ eſt huius verbi vſurpatio. Nec tamē lateat te: afficere diſponere ſignificare. hinc eſt Plin ij illud Viua vox magis afficit. Neqȝ eñ ſine optimis cauſis tam lata tāqȝ diffuſa ſit eius verbi ſignificatio. Sed de hoc ſatis

Decimū octauū p̄ceptū de tū vel ꝫ geminatis.

n On eſt aūt ignorādū ꝙ ſi duo: aut plura duob⁹ (qđ p raro vſu venit) pariter ſe habuerint: vtriqȝ tū dcōnē preponem⁹. Quod liqueat exēplo. par ē C. Lelio doctrina ac virtus: quāta qȝ viri ei⁹ ꝓbitas: tāta quoqȝ eſt eius ſciētia. tūc ſplēdide ac recte dixeriꝫ C. Leli⁹ vir tū doctus: tum ꝓbus. Itidēqȝ. magna ineſt. C. Lelio tū virt⁹ tuꝫ etiā doctrina. C. Leli⁹ plurimū tū laude. tum rerū ſciētia valet. Aliud iteruꝫ exemplū. Themiſtocles tū conſilio pollet in vrbanis rebus tum in bellicis negocijs virib⁹ atqȝ animi magnitudine floret. Sic ei tm̄ oſtēdit in reb⁹ vrbanis eſſe cōſiliū: quātam in bellecis magnitudinem animi: ꝙ tum geminatū poſitū eſt. Sed eādem vim habet geminata et coniunctiua. Vergilius in Aeneide. Multū ille et terris iactatus ꝛ alto. Idēqȝ ꝑfecto ſignat: Aeneas tum pelagi: tum terrarum labores perpeſſus eſt Aphricanus fuit ſingularis et vir et imperator idem ſibi vult. Aphrican⁹ magnus extitit tū vir tum imperator

Decimū nonū preceptum de cum et tum

Uod ſi duo contra nequaqȝ paria ſunt: ſed alterꝫ minus cōplectitur: alterꝫ vero maius: ita efficiēdum eſt. vt quod leuius exiſtit locemus prius atqȝ ei cum dcōnem preponam⁹ quod autē grauius validiuſqȝ: id poſterius poſitū: tum dictio precedat. Quod patefaciemus exēplis. C. Lelius amat Scipionem. propterea ꝙ eū doctum cognouit hominem ꝛ ſemper virū optimū quod poſtremum vehemēter ad amorem impellit: quare ita orō eſt inſtituenda. C. Leli⁹ amat Scipionem cum ob doctrinā eius: tum propter ꝟtūtem. Ita

virtus in hac beniuolētia plus momēti habet. Atqꝫ idem ita ſi dixerim. Cum oēs fortunati ſunt qui bene viuūt: tum pbeati qui oīa deſerunt. et virtutē ſolā complectuntur Nos nāqꝫ poſteriores multo beatiores eē cōſtat. ſi quis ſuperius modo allatā preceptō em intellexerit Nec Marcus Cicero imprimis frequenter vſurpat. Ex quo illud. Cum omnibus conſulēdū eſt: tū illis qui armis poſitis ad imperatoris fidem cōfugiunt. Significat em̄ fugientib⁹ ad imperatores et ſeſe dedentib⁹ multo magis cōſulēdū eſſe Atqꝫ in Catone maiore mirari ſeſe aiebat Scipio M. Catōis cū cęterarꝫ rerꝫ perfectā ſapientiā, tum qꝫ nūqꝫ fuerit illi ſenectus grauis. Sed de hac re ſatis

Vigeſimum preceptum. vt quempiā laudari aut vituperari oporteat

Iam vero explicādum eſt qua ratione quampiā perſonam aut laudari aut vituperari oporteat: quod ad decorem ſermonis ptineat. Nā id trifariam poſſe fieri cōperimus ex monumētis literarꝫ Si em̄ velim oſtēdere. Mar. Catonē habere magnam virtutē cum verbo ſum es eſt: ita cōmodiſſime fiet. Marcus Cato vir eſt magna virtute. Marcus Cato eſt vir magnae virtutis. Marcus Cato vir eſt magnus virtute. Plato philoſoph⁹ fuit preſtans ingenio. vel preſtantis ingenij. vel preſtāti ingenio. Mulier eſt clara moribus. clarorꝫ morꝫ: claris morib⁹. Vir egregius laude. egregre laudis. egregia laude. ſed illud primū magis poetarꝫ eſt. Poſtremū vero ſplēdidiſſimū et perpolitū. Areſtotelis eſt preſtās ſciētie copia philoſophus. exquiſita doctrina. vir acerrimo ingenio Quod quidem (vt diſertiſſimus Priſcianus inquit) ſignificat Areſtotelem habētem ſciētie copiam: ac qui habeat exquiſitā doctrinā. caeteraqꝫ cōſimili ratione Quod quidē Aulus Gellius conſentire videtur in noctibus atticis. Eſt enim velut defectio quedā: ſed ea trita vſurpataqꝫ ab eloquētiſſimis viris ac clariſſimis oratoribus. Qua et nobis quoqꝫ vtēdū ſit.

Vigeſimum primū preceptum de ablatiuis et actis participiorꝫ locū tenētibus infinitiui verbi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

a ¶ Qui participiorum cū accuſatiui caſus. ſepe. tum ablatiui lo-
cum tenent infinitiui verbi. hinc Saluſtianū illud. nam ⁊ pri-
uſq̃ʒ incipias conſulto. ⁊ vbi cōſulueris mature facto opus eſt Et Te-
rentiana myſis glyceriū alloquens amicā Pamphili. i. amicā (in-
quit) iumētum tibi curabo. et abductum tuū Pamphilum Omnia
nāq; illa conſulto facto. iūmentum. adductū conſulere facere inueni-
re adducere deſignāt. Ueꝝ frequenter his rationibus ablatiuoꝝ ca-
ſibus vtūtur: accuſatiuoꝝ perraro

¶ Uigeſimum ſecūdum preceptum de hoc nomine opus cum varijs caſibus

e ¶ Quoniā de nomine quod eſt opus attulimus mentionem in-
telligendum eſt: opus eſt mihi hac re. ſignificare me egere hac re
ſed id varijs caſibus iungi ſolet: nam etiā opus eſt mihi tua opera lati-
ne dicimus. ⁊ tue opere: ⁊ tuam operaʒ: ⁊ tua opera. ſed hoc poſtremū
ornatius eſt et totum oratorium Ceteris rationibus poete potius
hiſtoriographiq; vtuntur. Nos autem quedam precipimus vt cog-
noſcamus a veteribus vſurpata. eiſdēq; vtamur. quedā vero vt cog-
noſcam⁹ ſolū. nā op⁹ eſt mihi hanc rem. nūq̃ʒ orator dicit ſed hac re.

¶ Uigeſimum tercium preceptū de cōmutatōe adiectiui et ſubſtātiui in voce genere et caſu

q Uidi illud: non pulcherrimū eſt. vt cum duo nomina alterum
adiectiuū. alterum ſubſtātiuum. eodem caſus exitu proferri de-
bēt (vt ſepe creberrimeq;) quodāmodo terciā adiectiui nominis vocē
q̄ eſt neutra in vim ſubſtātiui trāſferam⁹. ⁊ ſubſtātiū illud ꝑus caſu
collocemus gtō: qđ vt frequens eſt eruditis atq; diſertis viris: ita q̄-
q; erit exēplo manifeſtius Nā cū ml'tā ꝟtutē dictur⁹ ſuʒ: ſi ml'tū ꝟ-
tutiʒ loco ei⁹ orōnis poſuero. ml'to ꝓtuleri venuſti⁹. ml'tū pecunie cū
ꝓcat ml'tā pecuniā. plurimū viriū. plurimas vires. q̊d aī. ē q̄s anim⁹
q̊d rei: q̄ res. q̊d cauſe: q̄ cā. Alia quoq; ita puulgata. Sʒ animaduer-
tēdū ē: q̄ ſi gtūs ille caſ⁹ ſingularis fuerit totā item orōnē ſingulari-
ter exponere debemus, Si pluralis pluraliter, (nāq; exempli cauſa)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

multum pecunie est multa pecunia ſingulari numero. At cōtra multum pecuniaꝝ ſignificat multas pecunias. Similiſq; eſt alioꝝ ratio vt multū roboris ſingularem. plurimū virium pluralez habet quoq; ſignificationē. Et aduerbia quoq; nōnulla eādem vim retinent. preſertim vero duo hec parum ⁊ ſatis. nam parum ſapiētie. i. parua ſapientia: ſatis virium. i. ſufficientes vires. Et nihil quoq; ſiue nomē ſiue aduerbiū ſit: in eādem ſepe obſeruationem cadit

¶ Vigeſimū quartū preceptū vt geminādum eſt epitheton ſequētibus ſubſtātiuis aut contra.

Q Uoniā aūt ſingula hic fere inueſtigam⁹. id quoq; dignum cognitione eſt: vt cum duo meminerimus nomina ſubſtātiua. quoꝝ vtriq; idē epitheton adijciēdū ē: vt adiectiuū ipſuz principio collocemus: ⁊ ſequētibus ſubſtātiuis vel tū geminatū vel duplicatū ⁊ ꝑponamus. Exēpli vero cauſa afferantur Ciceronis ꝟba. Aphican⁹ ſingularis ⁊ vir ⁊ imperator. Propter magnā ⁊ doctoris auctoritatē et vrbis. ē ꝑpter magnā autoritatē doctoris: et propter magnā autoritatē vrbis. preclar⁹ ⁊ miles ⁊ ciuis: illuſtris tū vir tū philoſoph⁹ Optimus tū patrię defenſor tū gubernator: iuſtus ⁊ rex et iudex. Cōſimiliaq; eodem mō ſe habent. Sed ⁊ ſepenumero contra eodē ordine vni ſubſtātiuo prepoſita duo adiectiua aut plura deſeruiunt. Exēpla ſunt que nūc cōſtituā. Vir tū bonus tum tēperatus. imperator ⁊ callidus ⁊ fortis. iudex ⁊ integer et ſolers. ornamēta ciuitatis. tum multa tum preclara. Alia tu ipſe coiecta Nōnūq; duo ſubſtantiua ita ſe habēt. vt alteꝝ viz ſuā vbiq; ſeruet ac tueat. alteꝝ q̄ſi quedā obtineat adiectiui nois locū ⁊ ei⁹ fungat officio Quale ē illd Vergillanū ꝑmo eneidos. Molēq; ⁊ mōtes inſup altos impoſuit. ac ſi dicā molē mōtuoſaz ipoſuit. Cauēdū eſt ne ab honeſtate naturaq; diſcedam⁹. ac ſi dixerit. cauēdū: ne a naturali honeſtate diſcedā⁹ Sz tibi hec ſatz ſit

Ca. xxv. De extremis ſupinis ꝑ gerūdijs acci cal.

S Ed ne quaſi hiſtoriā texēs dicēdoꝝ ſeriē nectā: ita q̄q; patefeceriz vt ſeſe mihi forte quadā obtulerint. Ceteꝝ nō ignorandū eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

videtur (vt ipſe arbitror) extrema ſupina plerūq̧ ac peruenuſte ſcare gerundia accuſatiui caſus. ad dcone prepoſita. vt res difficilis creditu.i.ad credendum: miſerabilis viſu.i.ad videndum: iocunda auditu.i.ad audiendum. ſuauis guſtu.i.ad guſtādū. ꝑmulta ſimilia ac pari ratione ſe habent.

¶Ca.xxvi: De ex aſperatōe orōis vitāda ꝑ mutatiōem ſuplatiui cū adiectōe aduerbij ſuplatiui admodum vl' imprimis

N Ec idē te amice lateat. vt cū fuerit ſuplatm̄ q̄piā duriꝰ aſperiuſ q̄z ſuplatie ſcadū ſit: vt ꝑ ſuplatio poſitiuū afferamꝰ: ⁊ ei aptū aduerbiū ſuplatm̄ apponamꝰ. nā maxīe memorabile facinꝰ ē memorabiliſſimū facinꝰ: maxime rarꝝ genꝰ hoīz. ē rariſſimū genꝰ hoīm Sꝫ admodū ⁊ inꝑmis poſitiuis adiūcta vim ferme eādē retinēt: vt admodum memorabile facinus. vel imprimis rarꝝ genus hominum

¶Ca.xxvij. vt quēpiā mediocriter aut vehementer laudabimus.

I D autem nequaq̄z ſilētio preterierīz: vt ſi quē qui ꝟtutē habeat veliz mediocriter laudare: dicā (exēpli cauſa) Pericles ꝟtute preſtās princeps erat Athenis: vel ml'ta preclara geſſerat. Themiſtocles rebus geſtis floruit. Sin velim vehementer ac plurimū laudare adijciā gloriam ſiue laudem et cauſaz laudatōis caſu gtō cōſtituam. Pericles (vt ꝑ idē exēplū agā) ꝟtutis gloria preſtās Athenis claruit Themiſtocles rerꝝ geſtarꝝ laude emicuit. Sicq̧ M. Antoniꝰ preſtabat eloquētia. mediocriter laudatur ac fere exiliter. L. Craſſus eloquētiae gloria excelluit vehementiſſime laudatur Sed tu pro tui ingenij bonitate caetera deductio.

¶Ca.xxviij. Quotiens ſingularis et pluralis numerus connectuntur viciniori reſpondendum. idez q̧z fit in diuerſis generibus

Q Uotiens (quod ipē teſtatur quoq̧ grāmaticꝰ Seruius) ſingularis et pluralis numerus cōnectūtur. reſpōdemꝰ viciniori.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Vergiliꝰ in primo Aeneidos. Hic illiꝰ arma. hic currus fuit. non au‑
tez fuerūt. Therētius in Andria. Amantiū irę amoꝝ redintegratio
eſt. Xenophon delicię meę ſunt. hoſtes. eoꝝqꝫ exercitus properabit.
Atqꝫ ita frequētius obſeruatur. Idem fit in diuerſis generibus. nam
ſiue maſculinū ſiue foemininū ē. vicino reſpōdemꝰ: vt vir atqꝫ mulier
optima ad me venit. Intelligit nāqꝫ optimū eē viꝝ ꝛ optimā mulierē
q̄ venerit. Veꝝ ſi plī numero velimꝰ vti. ad maſculinū trāſite necē ē.
vt vir ꝛ mulier lęti ꝑperāt Alexāder ꝛ Olympias clari extiterunt.

¶ Vigeſimū nonū preceptū. opere precium eſt

¶ Opeꝑreciū (qđ ꝑuenuſtū ē) ſcat mō vtile eē. mō neceſſariū. mō
iocūdū. mō laudabile. Atqꝫ his ſcatōibꝰ id nois veteres vſurpant.

¶ Trigeſimum preceptum. Frui.

Frui quapiam re eſt fructum ſiue vtilitatem vel voluptatem perci‑
pere ex ea. vt cum dixerit quis. ocio fruor.

¶ Trigeſimum primum. pre ſe ferre.

Pre ſe ferre aliquid ē v̄bis aut indicijs q̄buſdam id oſtēdere. ꝛ quodā
modo cōfiteri. vt Marcꝰ Cato pre ſe fert grauitatem. Helius pre ſe
hilaritatez: Hoc vult oſtēdere ꝙ ille ſit grauis. hic hilaris.

¶ Trigeſimū ſecūdū ꝓceptū. ratione habere.

Ratione habere eſt reſpectum habere. vt planius exponam. Habere
ratione alicuius rei eſt rem conſiderare. vt habeo ratione tēporum.
loci. perſonaꝝ. eſt ea rōne ōnia complecti ꝛ conſiderare

¶ Trigeſimum tercium. Complector animo

Hanc rē animo mēteqꝫ complector: id eſt hanc rē cōſidero et voluo

¶ Trigeſimum quartum. In animo eſt.

In animo eſt ſignificat in animo habeo. ꝛ animo mihi eſt. i. volo

¶ Trigeſimum quintū Certum eſt mihi

Certū eſt mihi id eſt deliberatum ꝛ decretum. vel deliberaui ꝛ decreui.

¶ Trigeſimum ſextum Proſequor

Proſequor te honore. i. te honoro. proſequor te laude. id eſt te laudo
proſequor te probro: id eſt vitupero te. ꝓſequor te amore. i. te amo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

¶Trigeſimū ſeptimum Bene mereri

Bene meritus ſum de republica.i.beneficium in illam contuli.bene mereri de amicis.i.conferre in amicos beneficia

¶Trigeſimum octauuꝫ.Eque.Ac.Atq̃

Aeque pro ita:ac vel atq̃ pro vt vel quaſi.ornatiſſime ponuntur Exemplum eſt Eque te laudo ac Ciceronem.

¶Trigeſimū nonum.haud ſecus atq̃ ⁊ ac

Haud pro nō:ſecus pro aliter:venuſte in eadē orōne continue ſe habent:vt haud ſecus ſentio atq̃ tu:id eſt ſentio ita ſicut tu

¶Ca.xl.De comparatiuo loco poſitiui

Non nūq̃ et pulchre comparatiui pro poſitiuis ponūtur.vt Alexander Macedo corpꝰ habebat imbecillius:quod imbecillum ſignificat Satyrici in ſcelera vehementius inuehuntur quod eſt vehementer.

¶Ca.xli.dare rem vitio vel laudi

Do tibi hanc rem vitio:id eſt vitupero te de hac re. Do laudi:id eſt laudo.do crimini id eſt criminor

¶Ca.xlij.de ſubiūctiuo loco indicatiui et illiꝰ pro huius temporibus

Sed nec illud quidē negligēdū ē:ſubiūctiuꝰ modus ꝑ indicatiuo.⁊ illiꝰ tpa ꝑ huius tēporibꝰ haud illepide ponūtur.vt veliꝫ ſepe ꝑ volo ⁊ gererē ꝑ gerebā.dilexerim ꝑ dilexi.feciſſeꝫ ꝑ fecerā fuerit gratum pro gratum erit.feceris pro facies Id ōnium multo ornatiſſimum ſi oportunis locis agatur.quod vbi factitādum ſit.peritoꝝ aures facile cenſebunt Quamobrē exercitatio adhibenda eſt non mediocris: que omniū magiſtroꝝ precepta ſuperat.q̄ ſi quis nouerit grecas lr̄as ei quod modo explicauimus non difficile perſuadetur

¶Ca.xliij.partī hoīꝫ ⁊ de eiꝰ aduerbij geminatōe

Partim hominum venerunt perſepe dicitur.⁊ Aulo Gellio teſte idem qꝺ ps hominū.i.q̄dā hoīes.nā partim in hoc loco aduerbiū eſt neq̃ inclinat in caſus,Et cū ptīꝫ hoīꝫ dici pt.i.cum quibuſdā homi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

nibus et quaſi cum quadā parte hominum Sz hoc tum eſt ſplēdi-
dius: cum in oratōe iterꝫ fuerit additū. vt ē illud Marci Tullij in e-
piſtol'. nā q̇ iſtinc veniūt ꝑtiz te ſuꝑbū eē dicunt ꝙ nihil reſpondeas:
ꝑtiz cōtumelioſuz. ꝙ male reſpondeas. Et qui ciuitatibus pręſunt ꝑ-
tiz nobiles ſtz ꝑtiz populares: qđ ē aliq̄ nobiles ſunt: aliq̄ populares

ℂ Ca: xliiij Decimus quiſqꝫ

Id eſt optimū cognitu: ꝙ decim⁹ quiſqꝫ eſt vnus ex numero denario
hinc eſt illud Ceſaris in cōmētarijs. Cognoſcit nō decimū queqꝫ eſſe
relictum militē ſine vulnere quo exēplo vt pulchꝛ eſt. vt vix decim⁹
quiſqꝫ remāſit ſine vulnere in tali cōflictu

ℂ Ca· xlv Quotus quiſqꝫ.

Quot⁹ quiſqꝫ hō eſt. id eſt q̄t homines: quot⁹ q̇ſqꝫ miles. i. q̄t milites·

ℂ Capitulum xlvi Perq̄ꝫ cū poſitiuo.

·Perq̄ꝫ vna dictio dumtaxat: pulcherrime poſitiuis adiungitur no-
minibus. vt perq̄ꝫ doctus philiſophus perq̄ꝫ bonus amicus

Ca. xlvij. alias geminatū locū tenet mō aduerbij.

Quid illđ ē nūq̇d nō lepidiſſime vſurpam⁹ vt in orōne eadē iterꝫ ali-
as vſurpatū: locū obtineat mō aduerbij Quale eēt ſi q̇s dicat. oēs ho-
mines eodē ferme nati ſtz igenio. alias q̇dē ridēt alias ꝟo lachꝛymāt
Oēs item ciues alias boni alias mali: nūq̄ꝫ eiſdem ſtz moꝛibus

Ca. xlviij. Ire in caſtra

Marc⁹ Antoni⁹ iuit in caſtra multifariā dicit. marc⁹ ātoni⁹ caſtra
petiuit: i caſtra ꝓfect⁹ eſt. ſe ad caſtra cōtulit. ſe in caſtra recepit: ſe ad
caſtra perduxit.

ℂ Ca. xlix. Viginti annos natus

Hic hꝫ vigiti ānos: qđ veterꝫ ꝯſuetudnie dicit ꝯtra pedagogicā opini-
onē. alijſqꝫ rōnib⁹ dicit. hic vigeſimū ānū attigit. agit aut degit vigeſi-
mū ānū etatꝫ. vigiti ānos nat⁹ ē. ſꝫ hoc poſtremū magꝫ oratori cōueit

ℂ Ca. l. In eloquentia laboꝛare.

Cicero laboꝛat in eloquētia Cicero in eloquētia tēpus cōſumit: tem-
p⁹ in eloquētia cuterit: in eloquētia operā ponit: dat eloquētię operaꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

ponit: dat eloquētię operā. etatē in eloquētia conſumit: in ſtudiū incūbit eloquētie Et alia deduc pro tuo iudicio.

¶ Ca. li: Habeo teneo hanc rem in memoria.

Habeo hāc rē memoria nō min⁹ vſitate dicit᷑ q̄ȝ habeo ſiue teneo hāc rē in memoria: teneo hāc rē memoria. huius rei memoriā habeo.

¶ Ca. lij Voluptatis me capit obliuio

Obliuiſcor voluptatis vel cuiuſcūq̄ȝ alteri⁹ rei. voluptatis me capit obliuio Et idē v̄bū cū ceteris ſuū ctū noībus fcat diuerſa ꝯſimili ordine. vt capit me ſocietas ciuitatis: capit me hominū odium vel tedium

¶ Ca. liij contineo me ruri vel in vrbe

Virgilius incolit ciuitatē: hoc perpulchre dicit᷑ cū teneo vel etiā cuȝ cōtineo v̄bo. vt virgilius ruri ſe cōtinet virgili⁹ tenet ſeſe in vrbe

Ca. liiij Preter et pre venuſte oſtentāt aliquam rē aliam antecellere

Si quis velit oſtentare aliquā rē aliā ācellere vltra illā valere, venuſte id dicitur vel per accuſatiuū ꝑpoſita p̄ter vel cum pre ablt̄o ꝑpoſita vt Ceſar p̄ter ceteros reb⁹ bellicis pollebat: vel p̄ceteris pollebat

¶ Ca. lv Leli⁹ eſt facili īgenio l' facillimꝭ morib⁹ nat⁹

Lelius habet faciles mores vel facilē naturā. ornatius dicitur Lelius eſt leui ingenio natus vel facillimis natus moribus Scipio natus ē triſti ingenio Et de reliquis cōſimiliter.

¶ Ca. lvi Valeo et polleo cum ablatiuis.

Valeo et polleo verba et ſplendida ſunt et latiſſime patēt et ablatiuo iūguntur hoc pacto. Aurelius Auguſtinus plurimū ingenio valuit Hiprocates ingenij boītate pollebat Mithridates memoria claruit vel polluit. Mar. Ca. in ciuitate plurimū autoritate pollebat.

¶ Ca. lvij. clareo et poſſum

Clareo et poſſum verba eadē ferme rōne ſe habēt. Ego apd̄ Ceſarem multū ſiue poſſuȝ ſiue clareo: ornate ⁊ ſplēdide dicit᷑ Apd̄ diuū ceſarē plurimū me ac clareret authoritas. Hortēſi⁹ multū p̄t in ſenatu ornatius multū. Hortēſij in ſenatu poteſt authoritas. que potiſſimū fcat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

eam opinionē que ē apud homines de alicuius viri preſtātia que vulgo et trita conſuetudine reputatio nūcupatur.

¶Ca. lviij Sum datiuo iunctum habere ſignificat et quodāmodo poſſidere

Caeterū id perbellum eſt. Eſt mihi apud te fides. i. tu adhibes mihi fidē: q̄d eſt accuratius aduertēdum: nā plerū q̄ ſolet ſum es eſt verbum dtō iūctū ſignificare habere: et quodāmō poſſidere. vt eſt mihi pecunia: eſt Ceſari magna ptās ſiue pietas. illud deſignat me pecuniā habere: hoc habere ceſarem magnam poteſtatem: cuius cōſtructionis crebra apud priſcos et diſertos viros obſeruatio eſt.

¶Ca. lix. Recordor hāc rē: hec res mihi ī mētē venit

Ego recordor hanc rem potius q̄ huius rei dr̄. At idē dicitur. huius rei me ſubit recordatio: hec res mihi in mētem venit. i. mihi occurrit vel mihi ſuccurrit: quod poſtremū minus vſitate dicitur.

¶Ca. lx Preſto āntecello aliq̄n cū accō aliq̄n cū abltō

Preſto et antecello (que venuſte ſonāt) verba aliquādo datiuo aliquādo accuſatiuo perpulchre iūguntur cū acceſſione ablatiuorū eius rei cuius eſt preſtātia: vt ego preſto tibi ingenij acumine Joānes precellit Petrū acumine ingenij: equus preſtat aſello velocitate curſus

¶Ca. lxi de frequētatiuis v̄bis locū p̄mitiuorum.

Sepenumero frequētatiua verba que appellātur primitiuorū verborum a quibus traxerūt originē ſignificationē retinēt. preſertim ſi prima illa aſperiora fuerint: vt cōiecto pro conijcio. manſo pro manco. imperito pro impero. amplexor pro amplector. & alia item pene innumerabilia. ſi quādo etiā verbi aſperitas vlla cōtingat: quod eruditorū iudicio nunc derelinquimus.

¶Ca. lxij de et dis mutant ſignificationem

De prepoſitio verbis adiecta: perſepe in contrariam mutat ſignificationē Ut precor et deprecor contraria ſunt. hortor & dehortor. nōnū q̄ idē dis efficit. vt ſuadeo diſſuadeo: q̄uis in iiſdē verbis nōnū q̄ augeat potius q̄ vim commutet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

¶ Ca.lxiij Exꝛ de amplificant

Ex ꝛ de vehemēter āplificāt. vt exoro quod ab ex et oro deductū fcās impetro Therētius in Andria Gnatā vt det oro: vixqꝫ id exoro

¶ Ca.lxiiij Suadeo perſuadeo: facio perficio

Sic ſuadeo ſignificat oratoris officium quod et benedico atqꝫ perſuadeo benedixiſſe ſignificat: quod et oratoris finis id eſt impetro .atqꝫ obtineo. Unde et crebro non ſolum ſuadeo ſed etiam perſuadeo facio ꝛ perficio explorata ſunt.

¶ Ca.lxv de q̄q̄ aduerſatiua dictione

Plurimū etiā ſermonem ac orationē exornat aduerſatiua dictio q̄q̄ indicatiuo iuncta. quod vbiqꝫ Marcus. Cicero ſeruauit aliiqꝫ doctiſſimi. ſed huius exēplum ſit q̄q̄ te ante hac diligebā: nunc tamē ſingularē virtutē vehementer admiror. nā tria ſunt que quodam ſibi ordine inuicē iunguntur quoꝝ primum ac leuiſſimū eſt diligere: poſtremum admiror quod vehemēs ac precipuū: et eoꝝ mediū obſeruo qđ eſt veneror et colo: ex quo obſeruātia reuerētiam ſignificat Sed iterū aliud exēplum: q̄q̄ mihi ſunt ōniū amicoꝝ iocūdae litere: tue tamen iocūdiſſime fuerunt Sed et pro tamen poſt q̄uis raro collocem⁹: vt q̄q̄ mihi ante hac charus eras: ſed et nunc profecto chariſſimus es

¶ Ca.lxvi non ſolum ſed etiā veruꝫ etiā veꝝ quoqꝫ

Ad hec illa duo orationē peruenuſtam reddunt ſibi inuicem reſpondentia quoꝝ alteꝝ eſt non ſolum ſiue non modo ſiue non tantum. alterum eſt. ſed etiam vel verum etiam. vel loco etiā poſito queqꝫ et aliqbus interiectis. quorum omnium exempla ſubnectā. hec mihi res nō ſolum grata eſt; ſed etiā iocūda. Marcus Antonius non modo Ciceronis erat inimicus veꝝ etiā hoſtis patrie Marcus Cato non ſolum ingenio pollebat. ſed etiam virtute florebat plurimum Alexander non ſolum reliquum orbem ſubegit: veꝝ ipſum quoqꝫ romanū imperium cogitabat attingere Et ita in conſimilibus preponendo minoris menti particulā

¶ Ca.lxvij Tamet q̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Et ſic etiā tam ⁊ q̄ꝫ ſibi reſpondēt. vt tam chara mihi patria eſt q̄ꝫ tibi iocunda vita. ſed facile tute hoc intelliges.

¶ Ca. lxviij egoipſe pro egomet.

Pro eo aūt qđ ceteri exprimere cōſueuere ꝑ noībus addentes vel te ł met ſyllabicas adiectōes Cicero potius idē efficit per hoc pronomen ipſe ipſa ipſum. quod illarum fere adiectionū locum obtinet vt ego ipſe magis q̄ꝫ egomet ille ipſe nosipſi vt nūq̄ꝫ ſecus dicendum ſit.

¶ Ca. lxix de mecum et me cum.

Alia eſt adiectio pulchra vt mecū ipſe cogitaſſem ⁊ hoc vt mecum ſit vna dictio: item me cū ipſe vincerem: cum due ſunt dictiones

¶ Ca. lxx vt familiaritatem conuerſationem et ſimilia ornate exprimemus

Sed ſi tibi dicēdū erit. tu mihi familiaris es. ornati⁹ dicet ego te vtor familiariter. tu mihi amic⁹ es. ego te amico vtor. tu mihi es magiſter ornati⁹ ego te vtor magiſtro Ego tecū frequēter verſor. frequēs ē mihi tecū ꝯſuetudo. q̄ſepe ꝯuerſatōem ꝑcat. tecū magnā amicitiā habeo magna mihi tecū amicitia Et ita alia ꝑmulta. vt ſit mihi cū ōnib⁹ malis viris inimicitie. nā recti⁹ dixim⁹ inimicitie plurali nūerō q̄ꝫ ſingulari

¶ Ca. lxxi Nihil cum comparatiuis

Sed neutra vox nihil ac potiſſimum in cōparatiuis noīb⁹ tū foemininā reddit orōnē. tū maſculinā. vt nihil eſt hoc homine melius: fere idē ē ⁊ nullus homo ē hoc hoīe melior. nihil hac ꝟgine ē formoſi⁹: q̄ſi nulla ꝟgo hac ꝟgine ē formoſior Et in ceteris aliq̄n conſimilter.

¶ Ca. lxxij Munus pro officio et conſimiliter ꝑtes

Munus pro officio ornatiſſime dicit. vt hoc ē amici mun⁹ id eſt amici officium. fungor boni viri munere: ferme idē ē facio boni viri officiū Sꝫ ⁊ ꝑtes plurali numero conſimilē habꝫ ſignificationē. vt mee partes ſunt. id ē officiū meū eſt vel pertinet ad me.

Ca. lxxiij Caueo cū abltō ſignificat prouideo cum accuſatiuo vito vel refugio.

Caueo verbū ⁊ ſi ſepe ſignificat prouideo vt cautum ē lege per ornat[e]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

tamen aueceſatiuo iunctum pro vito ac fugio vſurpant eloquētes viri. vt turpes viri ingenui cauēt mores

Ca lxxiiij Memini cum accuſatiuo

At qui et memini recti⁹ ac vſitatius iūgitur accuſatiuo ꝙ gtō. vt memini Platonis ſapiētiā Uirgili⁹ in Bucolicis Numeros memini ſi ꝟba tenerē. Nec miꝝ ſi in his ꝗ ſunt potius ſolute orōnis Uergilij Maronis afferā teſtimoniū. quē nō ſolū poetā egregie eruditū. ſed ⁊ rethorice artis vbiqꝫ obſeruātiſſimū fuiſſe conſtat..

Ca. lxxv Uaco cū dtio attendo: cū ablrō vacuū eē

Sed idem perſepe verbū varijs cōſtructionibus poſitū haud eandez retinēt ſignificationis vim. Uaco huic rei eſt. attendo huic rei. vaco hac re. eſt hac re ſum vacuus: et ornatiſſimum eſt. boni viri dant operam vt perturbationibus vacent id eſt vacui et liberi ſint

Ca. lxxvi. Poenitet id ē paꝝ videtur.

Poenitēt me quid ſignificet notiſſimū eſt ſed ⁊ pro paꝝ videtur vſurpent authores et preſtātes doctrina viri.

Ca. lxxvij De animaduerto et animaduerſio

Animaduerto. i. fore video et quodāmō intelligo Animaduerto cōſtructū cū accuſatiuo in prepoſita idem ſibi vult quod punio. vt ſpeuſippus animaduertit in ſeruum Platonis id eſt punit ſeruū Platonis: ex quo animaduerſio punitionē quandam nōnunqꝫ ſignificat

Ca. lxxviij de refero cū dtō et accō mediāte ad.

Atqꝫ iteꝝ refero tibi hanc rē id eſt narro tibi hanc rem. ſꝫ refero ad ſenatum refero ad populū hāc rē. i. pono hāc rez in cōſultationē populi vł ſenat⁹: ꝗ vſus ꝟbi ei⁹ apud hiſtoriaꝝ ſcriptores frequentiſſim⁹ eſt

Ca. lxxix. dare literas tibi vel ad te.

Quid varij quoqꝫ caſus eidem ſepe cōiūcti: nonne magnā a lōge diuerſaz vim habēt: Quale ē do Bibaculo ad ceſarez literas. nā dātur bibaculo deferenti: vt Ceſari reddat ad quē mittūt litere Eas igitur. leget Ceſar bibaculus ꝗdem velut tabellarius defert. Nā ꝗ fert literas cōſueuit tabellarius appellari Ueꝝ ne quid huius nūc ignores

dare literas ſignificat ſcribere ſeu mittere literas.

¶ Ca. Octogeſimum vnas binas ternas literas p vna duabus tribuſue epiſtolis dicimus

Nec te fugiat ꝙ pro epiſtola dicim⁹ literas plurali numero. nec ob-
ſtat poetaꝝ conſuetudo. Et pro vna epiſtola dicim⁹ vnas literas. naꝫ
id nomē vnus vna vnum cū his que pluraliter ſolū inflectuntur plu-
ralem quoqꝫ retinet naturam vt vne nuptie vne bige vna mœnia. Et
(vt ad propoſitū redeā) pro duabus epiſtolis dicimus item binas li-
teras nō autem duas. pro trib⁹ epiſtolis dicim⁹ ternas. nō autē tres
p q̄tuor quaternas. Et que deīceps ſunt reliqua cōſimili rōne pferūt

¶ Ca. lxxxi Infinitiua oratio pro cōiunctiua perue- nuſte ponitur

Infinita oratio pro cōiunctiua perq̄ꝫ pulchra ē: vt volo te ad me ſcri-
bere cupio te Athenas proficiſci: et id Therentianum quid facere
te in hac re velim: ſignificat enim quid velim ꝙ tu in hac re facias. ve-
lim ciues ōnes vnanimes eē. i. vnanimes ſint et cōcordes. Sed hoc
cōcinnius ſi nullū ſit ambigui ſermonis diſcrimē. neqꝫ em̄ ōnino rec-
tū ſit volo te a me amare q̄ꝫuis plerūqꝫ id ſuppoſitionis locū habet: qd
infinitm̄ verbū immediatius preceſſerit: vt puto Pyrrhum Roma
nos vincere poſſe. id eſt credo ꝙ Romani poſſunt vincere Pyrrhū.
ſed id pro virib⁹ caueat orator. Et qd mō preceptū erat te cōiunctiua
atqꝫ infinitiua oratione precipue in abſolutis verbis vel vbi alteri ca
ſui fuerit adiecta prepoſitio ſeruandum ſit vt volo te amari a me

¶ Ca. lxxxii Ex vel e pro a vel ab

Ex vel e prepoſitiones pro a vel ab et ſepe et perornate ponūtur vt au
diui ex maioribus noſtris: pro a maioribus noſtris. accepi ex patre tuo
q̄ro ex te et a te. qd ē te cōſulo et te interrogo. qd aduerte et vſui trade

¶ Ca. lxxxiii de pro: loco in et ſecundum

Pro ornate ponitur loco in ⁊ ſecūdū vt p roſtris. i. in roſtris pro tri
bunali. i. in tribunali. et alia. pro viribus tuis. i. ſecundum tuas vires
pro tui ingenii bonitate. et pro virili tua et ſimilia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

¶ Ca lxxxiiij ſub in ꝯpoſitōe ā clā ā diminute ſ̄gat

Sub in cōpoſitione: aut clam aut diminute ſignificat. vt ſubmonuit me Parmeno. i. clam et occulte. ſubiraſcor tibi: quod eſt paululum iraſcor Interdū etiā ſubter et ſurſum ſeu ſuſum

¶ Ca: lxxxv. morem gerere complacere et obſequi ſignificat

Morē gerere per ornatū verbū: cōplacere ſignificat atq3 obſequi vnde moriger a um: quod a moroſo quod difficilē ſignificat. et a morato quod moribus inſtitutum ſignificat plurimū differt

¶ Ca lxxxvi Conſequor et exprimo

Conſequor et exprimo pulcherrimū eſt. non poſſum ego verbis cōſequi. i. exprimere. litteris conſequi. i. per literas explicare

¶ Ca lxxxvij Metuo et timeo multꝫ caſib9 cōiūgūt

Metuo et timeo ꝟba aliqñ multis caſibus adiunguntur Metuit Cicero a Publio Clodio ſibi extremū periculū. timeo mihi abs te mortem. nōnūq3 abſolute ponūtur ſed ſolo datiuo iūcta vt metui Pāphilo: Pamphili vite timeo ſed hic ē potius poeticus verſus

¶ Ca. lxxxviij Euado pro fio et efficior

Euado pro fio et efficior: ornatū vſitatūq3 eſt vt Cicero euaſit eloquētiſſimus Areſtoteles euaſit ſummus philoſophus Ceſar euaſit inclytus imperator: et de alijs quoq3 conſimiliter

¶ Ca. lxxxix. Fore futurum eſt

Fore futuri ſemper habet ſignificationē: et eſt idem quod futurū eē Mar. Cicero de oratore tercio libro loquens de Hortēſio: quē quidē cōfido ōmibus iſtis laudibus quas tua oratione cōplexus es: excellentiorem fore: et craſſus. fore dicis inquit. ego vero eſſe iam in dico

¶ Ca. xc. quid inter dimidiū et dimidiatū intereſt:

Quid inter dimidium et dimidiatum interſit. noſſe perutile eſt Cum enim dimidiatū ſit quaſi in partes duas diuiſū niſi aliquid diuiſum ſit. dimidiatum nō poteſt dici Dimidiū ꝟo appellat: nō qꝛ ipſum diuiſum ſit; ſed qꝛ ex dimidiato pars altera eſt Non igitur recte dixeris

quis pro ſentẽtia Marci Varronis (vt ait Aul⁹ Gellius in noctibus atticis) dimidiũ libꝝ legi: dimidiã fabulã audiui: ſed dimidiatuꝫ libꝝ, dimidiatã fabulam recte q̄s dixerit. quia dimidiatum. (exempli cauſa) lignũ appellamus ſed alterutrã partẽ dimidiũ quo ẽ accurate diligenterqꝫ aſpiciẽdum

¶ Ca. xci. Interſum et preſum quid differunt

Plurimũ aũt cõducit vobis intelligere q̄ ſunt nominuꝫ differẽtie ac ꝟboꝝ diſcrimina. Ea quoqꝫ res miꝝ in modũ orõnem exornabit: vt ſi quis nouerit quid differunt preſum ⁊ interſum inter ſe ꝟba pulcherrime dicet Marcus. Cicero publicis negotijs nõ interfuit ſolum. ſed et prefuit quoꝝ illud ſcat comitem eẽ alicuius rei. hoc vero ducem

¶ Ca: xcij Confiteor: profiteor gratulor gaudeo

Ego non ſolum confiteor quod eſt vi: ſed etiã profiteor quod quideꝫ eſt ſponte Et apud Marcũ Tulliũ perſepe. tibi gratulor mihi gaudeo gaudem⁹ nobis gratulamur alijs q̄ adepti ſunt aliqua bona

¶ Ca. xciij Ago refero habeo debeo.

Et tibi ago grãs quod quidẽ eſt verbis. refero grãm eſt re et factis. habeo grãm vel grãs quod eſt in animo. debeo grãm vbi aliqua obligationis vis cernitur Et item alias opiniones his ſimiles

¶ Ca. xciiij. Hec res mihi cõducit. dono te hac re

Optimum ẽ nõ ignorare noim differẽtias. vt et vberior ⁊ ornatior nrã reddat orõ. hec res mihi conducit: ẽ idẽ qđ mihi tes hec vitilis eſt Et qđ ceteri plerũqꝫ dicũt: dono tibi hãc rẽ. pulchri⁹ ꝺ ac ſplẽdidius dono te hac re: vt miles corona donat⁹ ẽ ſabinos rõani citate donauerũt: qđ ẽ ciues fecerũt. qđ itẽ dicũt ſabios rõani ĩ ciuitatẽ acceperunt

¶ Ca xcv Prepoſitio que ſolet adiungi nomini pulchrius verbo adiungitur

Interdũ vero prepoſitio que nomini ac caſui preponitur pulchrius venuſtiuſqꝫ verbũ preceſſerit in quibuſdã verbis Quale eſt ſi quis dicat eo ad te. vt dicat potius adeo te: ⁊ loquor ad te. potius alloquor te cedit de vita: decedit vita. cedit ex humanis rebus. excedit reb⁹ huma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

nis. Et in alijs quibuſdã conſimiliter.

¶ Ca. xcvi De minus aduerbio

Minus aduerbiũ q̃q̃ ſepe ſcat nõ: nõnũq̃ tamẽ cum poſitiuo iũctũ cõtrarie ſignificatõis comparatiuũ demõſtrat. vt Therẽtianũ illud Phedria nemo fuit minus ineptus. pro prudẽtior. ꝛ nemo eſt re minus formoſus id eſt deformior et ſic de alijs conſimilibus

¶ Ca. xcvij Quid iter decẽ ãnos ꝛ decẽ ãnis interẽ

Quotiẽs multos aut dies aut ãnos dicim⁹ p actm̃ intelligimus iuge tẽporis curriculũ eſſe fere cõtinuũ Sed per ablatiuũ ſignificatur ãnoꝝ ſiue dieꝝ interiectio intermiſſioq̃ quare (vt ait Marcellus) optantes rectius accuſatiuo vti debẽt Si quidẽ ad ſecundã fortunam attineat. Interẽ igitur ita Si quis dixerit decẽ ãnos in re militari ꝑ ſatuſſum. An ita decẽ ãnis dedi operã rebus bellicis.

¶ Ca. xcviij Cordi eſt

Cordi homo etiã flexibiliter cordi hominis cordi homini (vt Priſcianus inquit) ſignificat iocũd⁹ iocũdi iocũdo: ſicut ꝛ frugi. ſ ſati⁹ mea ſnĩa Marcell⁹ opinat⁹ ẽ: dt em̃ cordi ẽ: .i. animo ſedet. nã hec res mihi cordi ẽ .i. placet. Terẽti⁹ in Andria An tibi he nuptie ſunt cordi ꝛ .M.C. de ꝑfecto oratore flumẽ alijs. alijs ꝟboꝝ volubilitas cordi eſt Et Lucili⁹ ꝓbe declarat cũ inquit Et quod tibi magnopere cordi eſt mihi vehemẽter diſplicet

¶ Ca. xcix De Tantiſper

Tãtiſper qđ quaſi eſt tã diu: ornate poſt ſe depoſcit dum quod ferme eſt donec: vt illud Terẽtij in heautontimorumeno Tantiſper meum dici te volo: dum quod te dignũ eſt facias. Ego tãtiſper magna voluptate afficior: dum apud te viuo

¶ Preceptũ. ¶ quid inter delecto ꝛ oblecto intereſt

Tu mihi charus es: ego te amo tu mihi iocundus es. ego te delector. Sed delecto ꝛ oblecto nõ ſimiliter cõſtruũtur. nã dicimus: delectat me hec res. ſed oblecto me hac re. delectabat Socratẽ vitę integritas. Pittacus ſeſe ꝟtute ꝛ doctrina oblectabat. ego me oblecto ruri.

¶

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

¶ Ca. xi Fero hāc rē facile modeſte moderate. eq̄ aīo

Fero hāc rē patiēter ſeu patienti aīo. ſplēdidiꝰ dicit ego hāc rē facile patior et modeſte fero: ꝛ moderate et equo animo Cōtra ſignificantia aduerbia: grauiter acerbe egre. moleſto iniquo animo. hec mihi iocunda res eſt: hec res placet mihi. et que moleſta ē diſplicet

¶ Ca. xij Affero et dolet mihi

Affero cōmuniſſimū v̄bū ē: ꝛ quo multis locꝭ vti poſſumꝰ Secūda fortūa affert mihi voluptatē. i. me delectat Aduerſa fortūa affert mihi dolorē. i. dolet mihi Nā dicimꝰ ꝛ hec res mihi dolet. ꝛ doleo hanc rē. Sȝ redeo vn̄ digreſſus ſuȝ Lrē tue afferūt mihi admiratōem. i. efficiūt vt admirer. affers teſtimoniū. i. teſtificaris et ita diſperſa eſt et vaga huius v̄bi ſignificatio

¶ Ca. xiij De perinde cū atqȝ vel ac poſtpoſita.

Perinde ornatiſſime poſtulat poſt ſe ac vl' atqȝ: ꝛ totū ſimul ꝑinde ac vl' atqȝ hȝ eādē vim quā tāqȝ vt Camillꝰ ꝑinde atqȝ oīm ſapiētiſſimꝰ ꝛ cherea perinde ac foret eunuchus Et de hac re dicta ſunt hactenꝰ.

¶ Capitulum. xiiij de coeo

Coeo nō ſolū abſolutū ē: ſȝ nōnūqȝ ꝑuenuſte caſuȝ hȝ actiū Coeo ſocietatē tecū. ꝛ hic ē illd Auli Gellij in noctibꝰ atticꝭ de Pythagora deqȝ eius cohorte: qd̄ q̄ſqȝ familie pecunieqȝ habebāt: ī mediū dabāt ꝛ coibāt ſocietas īſeparabilis Sȝ eodē Cicero pacto ē aliq̄n eo verbo vſus

¶ Ca. xv De mille hominum in ſingulari numero.

Mille hominū ſ̄gulari numero ſ̄cat mille homines mille militū interijt hoc ē mille milites interierūt. mille militū vulneratum eſt id eſt mille vulnerati ſunt milites. Idqȝ ornatū vſitatūqȝ eſt.

¶ Capitulum xvi. De primus

Primus ſ̄cat etiā ordinē: quod noīe ſequūtur ſecūdus terciꝰ ꝛ deinceps alia eiuſdē ordinis nomina tamē multoties ſ̄cat principaleȝ. vt Hic eſt noſtre ciuitatis vnꝰ omniū primus ſepe ſignificat optimū. ſȝ poſtremū in raro ē vſu orator̄.

¶ Capitulum xvij de interdicto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Interdico tibi hac re ꝛ nō hāc rem: interdico tibi aqua et igni. Pliniꝰ ſecūdus in epiſtolis Carent toge iure q̄bus aqua et igni interdictū eſt

¶ Ca. xviij · Que nomina ornate ſincopantur

Nunc vero ad reliqua. neqꝫ enim non inuitus omiſerim ꝙ que nomina ad numerum ſpectāt in eoꝝ pluralibus genitiuis ſyncopam efficiunt: idqꝫ cum vſitatum. tū ad exornādam pertinet orōnem. vt mille nūmū potius qꝫ mille nummorum mille denariū. mille philippuꝫ mille aureum: et tot mille argenteū et ita de reliquis: Et in genitiuis omnium nominum ſecunde declinatōis id frequēter efficiunt.

¶ Ca. xix Citra cētenarium et poſt vigenarium minor numerus maiorem eleganter precedit mediante coniunctione

Sed proſam ſcribentes et ſolutam orationem in nominibus ſolum numerum ꝛ mēſurā ſignificantibus atqꝫ in numerorum nominibus eā plerūqꝫ ſeruamꝰ cōſuetudinem. vt citra cētenariū numeꝝ ſi quādo poſt vigenariū duo numeri commemorādi ſunt: eoꝝ minor p̄cedat et maior ſequatur vt hic eſt vnū et viginti annos natus: duos et triginta ānos viximus: tres et quadraginta ānos nauigaui: quatuor et quinquagita ānoꝝ cōſumpſi etatē. Sꝫ vltra cētenariū et citra vigenariū tritū ꝛ vulgarē ſeruamꝰ morē ꝛ ſermonē.. Qd aūt ſicut duodeuigiti: nōnū qꝫ dicimus ꝛ duodetriginta. ita ꝛ duodeuigeſimꝰ ꝛ duodetregeſimus manifeſtum eſt: ſeid quidē eſt in frequēti oratoꝝ vſu.

¶ Ca: xx indies et in diem

Quid indies: nōne pulcherrimus ſermo eſt: ac ſignificat per ſingulos dies et quotidie: ſꝫ cū quodā incremēto. vt tua indies accreſcit virtꝰ: in dies homines magꝭ ac magis ſapiunt: ſtultoꝝ hoīm indies accreſcit infamia. ſed cū dicitur: in diem: eſt terminus deputādus

¶ Ca. xxi vt in verbis actionē aut paſſionē ſignificantibus varietati ſtudendum ſit

In verbis tā actōem qꝫ paſſionē ſignificantibus cōſiderare debemꝰ varias vocū inflexiōes atqꝫ exitꝰ: et modo his modo illis vti pro ani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

riū iudicio. vt fuere pro fuerūt: amarūt pro amauerūt: videre pro viderunt: norim pro nouerim: triumpharat pro triūphauerat: et de alijs quoqꝫ eodem modo. Sed ne quid cōtra grāmatice artis pceptiōes fiat: hac via prouidēdum eſt

Capitulum. xxij de quin

Quin particula quo modo increpet vel exhortetur. quomō itē cōfirmet ꝛ quomō interroget. id ſatis exploratū eſt Sed nos ea pulcherrime vtimur. cū dicim⁹ Non poſſuꝫ quin geſtiaꝫ: non poſſuꝫ quin doleam: nō poſſum quin admirer Significat em̄ fere me non poſſe cōtinere ꝙ nō doleam Et ita de ceteris con ſimiliter.

Capitulū: xxiij. de Locus eſt vel multum vel nihil loci eſt huic rei

Quid illud: nōne preclaꝝ eſt vſu. locus ē huic rei. multū loci ē gaudio plurimū loci ē tranquillitati. Et Terentian⁹ Dauus. Nihil loci eſt ſegnitie Significāt em̄ hec oīa pdicta oportere nos letari vel trāquillos eē vel voluptatib⁹ affici l' nō negligētes ac ſegnes eē: et ſic in in alalijs huiuſmodi

Capitulū xxiiij. de magnopere et ſimilibus.

Non nūqꝫ vero duo nomina ſiue prepoſitōe addita ſiue nō. aduerbij vim retinent. vt magnopere pro valde. maximopere pro plurimū. maiorem in modum pro maxime.

Ca. xxv de imprimis et ſimilibus

Sed ablatiui caſus ſiue cū cōmercio ppoſitōis ſiue ſine eo: vi habent aduerbij: vt impmis ſcat cū precipue ac preſertim. ꝛ id (vt grāmatici dicūt) aduerbiū ipſuꝫ (ſi ita appellādum ē) perornate nominibus iūgit. vt ipmis ſapiēs impmis erudit⁹ Sꝫ ne a ppoſito digrediar. paucꝭ iterdū pro paucū ꝛ multis p multū Uerꝫ hec alio loco opportuni⁹

Ca. xxvi de gerit cū nomine magiſtrat⁹ ſiue iperij

Ille etiā mod⁹ optim⁹ eſt: vt ſi quis dicturus ſit quēpiā hominū aliquē habere magiſtratū vel honorē ſiue imperium ex nomine honoris huiuſmōi et gero geris verbo pulcherrimā cōſtituat orōnem hoc pacto

hic eſt Rome cōſul: Rome conſulem gerit: ita conſimiliter: imperatorem gerit principē gerit pretorē gerit. et alia conſimiliter Ad hos enim viros rerū cura et adminiſtratio pertinet.

¶ Ca. xxvij de inter legēdum et cōſimilibus

Uſitata et perpulchra ē ſermonis rō vt gerūdiuorū actiuis prepoſita inter: ſignificet tēpus imperfectū indicatiui vel ſubiūctiui modi vel alterius et dum pticulā. vt inter ābulādum hoſtes offendi. hoc ē dum ambularem inter legendū audiebas: hoc eſt dū legeres Et ſic p varietate perſonarū ita explicādum ē vti explicauimus Sic Seruius in bucolicis Uir. Inter agendū id eſt dum agis: honeſta locutio ſi dicamus inter coenādū hoc ſum locutus. i. dū coenarē hoc ſum locutus

¶ Ca. xxviij de in pro erga vel contra

In p erga et contra pulcherrima eſt accuſatiuo prepoſita: vt meus in te animus: mea in te beneuolentia. vtrobiq; enim ſignificat erga Iuuenalis inuehitur in Domitianū Cicero habuit oratione in Catilinā ibi enim contra ſignificat

¶ Ca. xxix de apprime.

Apprime pro valde recte apponitur nominibus quēadmodū de imprimis ſuperi⁹ dictū eſt vt Uirgilius: apprime nobilis res apprime vtilis et ita de alijs ſimilib⁹

¶ Ca. xxx de res apte cōiūgit adiectiuis poſſeſſiuis

Res nomē latum diffuſumq; ē ſz eo pulcherrime vtimur cū adiectis poſſeſſiuis noīb⁹ et preſertim huiuſmōi vt cū dr res bellica res domeſtica res publica res familiaris: res militaris: et de ſimilib⁹ pariter.

¶ Ca. xxxi de preſtolari

Ut aliq; veluti ſignāda inſtituā. preſtolor vbū plerq; poete actō iungunt Cicero cōnectit datiuo: vt quē preſtolaris: preſtolor Ioanni

¶ Ca. xxxij Aſſentior tio impertior tio

Multa ſunt verba quib⁹ per eādem ſignificātiā et paſſiua vtimur voce et actiua. Et(vt omittam pene innumerabilia) Cicero frequenter his duobus modo actiuā modo paſſiuam vocem vſurpat aſſentior et

aſſentio. vtrobiqꝫ eadē ꝯſtructōis forma. ⁊ impertior et impertio In certis autem id fit in multo rarius

¶ Ca. xxxiij Vſu venit

Vſu venit ornatiſſime pro contigit ponitur

¶ Ca. xxxiiij Vſurpatio et vſurpare

Vſurpatio ⁊ vſurpare nō intelligi debēt ſicut iuriſconſulti vtuntur: ſed vſurpatōem oratores frequētem vſum nominant: et vſurpare in frequēti vſu habere

¶ Ca. xxxv Deficit cum accuſatiuo

¶ Hec res me deficit. i. deeſt mihi hec res: vt deficit me dies vita ꝗ primū mortales deficit. Sed deficio hac re magis poetaꝝ eſt

¶ Ca. xxxvi Omnis pro omnes.

Nunc aūt ne ea que putilia ſit et ornatiſſima omittam⁹ intelligēdū eſt ꝙ que nomina tercie declinatōis tā ntm̄ ꝗ gtūm ſingularē habent ſimiles: preſertim ſi gtūs pluralis in ium exiuerit: coꝝ frequēter accuſatiu⁹ pluralis in is termiari ſolet raro in es. vt oīs ꝓ ōnes. vt mortalis ꝓ mortales. manis ꝓ manes. Similiter (vt ipſe quoqꝫ teſtaᷓ priſcian⁹) in is et in es terminata repiūtur. vt ſortis ꝓ ſortes: ptis ⁊ ptes. pontis ⁊ pōtes In reliquis rarius id fit que ē poetarum venia.

¶ Ca. xxxvij De propediem et poſtridie

Quedā aduerbia ſunt que epl'is maxime cōgruunt. ſicut propediem ꝗ primum: cito: confeſtim et poſtridie. qd multi ignari literarum et grāmatice artis expertes exponūt poſt tres dies. Sꝫ tu (ne eodē ducaris errore) crede poſtridie ſignificare poſtero die. Et eo pacto Marcus Cicero accepit: et alij eruditiſſimi viri.

¶ Ca. xxxviij pmū deinde pterea ad hoc poſtremuꝫ

At ſi quis multa referre velit pro prima reponat primū vel primo: vtrūqꝫ enim in vſu eſt. pro ſecunda deinde vel ſcdo loco ꝓ tercia pterea vel tercio loco. ꝓ quarta (qd peraro accidit) ad hoc l' preterea l' quarto loco In calce poſtremo vel poſtremū l' demū. Sit igitur hui⁹ cemōi exemplum Tria ſunt que magnā mihi afferunt voluptatem. primuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

em̄ ꝙ optimū amicū nactus ſum: deinde aūt ꝙ frem tuā erga me ſepe teſtificaris bn̄uolētiā. poſtremū ſc̄o ꝙ te incolumē intellexi

¶ Ca. xxix De ordie harum coniūctionum enim autem vero.

Qua in re id quoqʒ aduertēdū ē ꝙ tres inuenim⁹ coniūctiones recto atqʒ vſitato ordine que ſunt em̄. aūt vero. Sʒ tu ipſe hec oīa ac multo plura facile cognoueris. ſi Ciceronis ſc̄pta et imprimis ep̄las lectitab

¶ Ca. xxx. Memorie proditum eſt

Memorie proditū eſt ſignificat ſcriptum eſt. multa enim talia ornatiſſime vſurpātur varijs ſignificatijs: vt memorie tradere. mandare ſcriptis. mādare literaꝝ monumentis quoꝝ ferme omniū eadem vis eſt: ſed mādare memorie aliud ſibi velle videtur.

¶ Ca. xxxi Fallit me hec res

Fallo verbū tritū eſt apud Ciceronē. Fallit me hec res dicimus. fallit te ſpes quod eſt fruſtratur et decipit

¶ Ca. xxxij Miſſum facere.

Miſſum facere id eſt dimittere: venuſtum et ornatum eſt Naʒ miſſam hanc rem facio. ſignificat dimitto hanc rem

¶ Ca. xxxiij De ne quidem

Ad hoc et in eadem oratione due hac particule ne et quidem pulcherrime ſunt: ſi quis fuerit illis recte vſus. Nā cum ponuntur: ſemper aut aliud quid dictum eſt. aut mente concipitur. Ut ne audiui quidē Significat enim exēpli cauſa. nō ſolum nō vidi ſed neqʒ etiam audiui. Item aliud exēplum. Philoſophie ſtudia Democritus non ſolū non intermittit: ſed ne remittit quidē Remittere nāqʒ philoſophiaʒ eſt remiſſius philoſophari. Intermittere ad tēpus pretermittere

¶ Capitulum. xxxiiij De ordine plurium ſine coniunctione.

Sed ea quoqʒ adhibēda diligētia ē. ꝙ ſi qn̄ plura ponim⁹ preſertim ſine copulatōe q̄ articul⁹ eſt. etſi idē videāt̄ ſcare. qd̄ vehemēti⁹ ſonat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

collocetur in calce. vt tua virtus laudanda probandaqꝫ eſt nam pro-
banda eſt magis: quod fit animi iudicio. magiſtratus diligere. ama-
re colere debem⁹: ꝓbatiſſimos viros õnes hoies verẽtur. obſeruãt. ad-
mirãtur que turpia. obſcena: tetra: foeda ſunt: ea fugere et aſpnari de-
bemus Virtutis officiȷ́ ſumma laus eſt. nã officium habꝫ acceſſionẽ
actionis. ¶ Sed in his quoqꝫ ordo quidẽ ſpectandus eſt: ꝙ ſi tri-
um quoꝝ duo partem aliquã ſignificẽt tercium ſit cõmunius: id pro-
fecto plerumqꝫ debꝫ in fine collocari: niſi ſe habuerint quodã generis
modo: tũc eñ econtrario fit. quod nũc liquido ac perſpicuo patefaciã
exẽplis: ac prioris quidem exẽplũ eſt Omnis in addiſcẽda virtute cu-
ra opera corporis diligentia ponẽda eſt. eſt eñ cura ſoli⁹ animi: ope-
ra corporis diligentia vtrunqꝫ cõplectitur Item in republica pluri-
mũ induſtrie laboris. tẽporis ponẽdũ eſt. Amicos conſilio viribus
opera adiuuare debem⁹ Alterius nota exẽpla ſunt. Non ſunt per ſe
res cõmode expetẽde: diuitie: honores: voluptates. Cõmodũ eniꝫ ge-
neris locũ detinet: cuius ſpecies ſunt multe. puta quas modo nume-
rauimus Atqꝫ itẽ animalia queqꝫ homines leones equi bonũ vident
appetere. Sed vtcũqꝫ res ſe habeat: ſi multa ſunt quod pluris eſt de-
bet poni in fine. Jam ad alia procedamus.

¶ Ca. xxxv. De quiſquis vtut vbiubi

Multotiens geminatio in quibuſdã tã noibus infinitis qꝫ aduerbijs
tãti valet: qꝫti id nomẽ ſemel ⁊ cũqꝫ vt qͥſquis pro qͥcũqꝫ quotquot ꝓ
qͥtcũqꝫ quãtuſquãt⁹ ꝓ quãtuſcũqꝫ qualiſqualis ꝓ qualiſcũqꝫ vtut ꝓ
vtcũqꝫ vbiubi pro vbicũqꝫ. Et id aduerte diligẽter.

¶ Ca. xxxvi Accedit

Accedit pro additur qꝫ vſitatiſſimũ eſt. tã pulcherrimũ videri debet:
vnde et acceſſio additionẽ ſignat vt ad meas miſerias mihi accedit
dolor. i. additur.

¶ Ca. xxxvij. de confido.

Confido non ſicut quidã arbitrãtur (neſcio quo pacto) conſtruitur.
ſed iungitur alias datiuo. alias ablatiuo caſui. et in his potiſſimũ ꝓ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

ſatur que ad animū ſpectant. vt cōfido tua virtute: humanitate: tuo conſilio. et idē de alijs huiuſmodi

¶ Ca. cxxxviij Credo pro committo

Credo pro cōmitto ornatiſſimū eſt. vt credo tibi conſilia mea. credo tibi grandem pecuniam. et ſic de alijs.

¶ Ca. cxxxix Grandis maior vel minor natu

Grāde adiectiū nomē proli vel etati cōuenit vel pecunie pecunie exēpla ſupra poſuim⁹. Sed hic grādior neſtore videtur. i. videtur ꝙ neſtorē vincat aetate ⁊ añcedat. hic eſt grādis natu grādiſſim⁹ natu ſcat longeuū hominē atqꝫ admodū ſenem. Et qua de natu facta mētio eſt maior natu ornatiſſime ſcat ſeniorē, ſicut minor natu iuniorem

¶ Ca. cxl De parentheſi

Inſuper haud illepida fit īterpoſitio nōnūqꝫ in orōne atqꝫ interiecta parentheſis. vt dediſti ad me (que mea ſumma eſt voluptas) ſuauiſſimas literas. ōnes amicos (niſi fallor) plurimū admiror Scire velim (ea nāqꝫ ē amicoꝝ ꝯſuetudo) q̄d nu p in cauſa Marci Anthonij egeris Et ita demū repoſtulāte nrāꝫ orōnē h⁹ mōi īterpoſitōib⁹ aſpgam⁹

¶ Ca. cxli increbuit

Hec res apud me increbuit et fere ſignificat ad aures peruenit. ⁊ rei noticiaꝫ ſignificat

¶ Ca. cxlij vt nos neſcire quid dicamus

Neſcio hanc rem: ignoro. preterit me. fugit me. latet me: hui⁹ rei neſcius ſum: ignarus ſum. hec res ſciētiam meam fugit.

¶ Ca. cxliij Reliquum eſt pro reſtat

Hoc reliquū eſt. id eſt hoc reſtat: perpulchre ⁊ magno cū ornatu ideꝫ ſignificat Exemplum eſt. omnia tibi et natura et fortuna tribuit: reliquum ē vt bene et laudabiliter viuas.

¶ Ca. cxliiij vulgo id eſt vbiqꝫ

Rumor ē vulgo. i. vbiqꝫ ⁊ cōmuniter dicitur. et ornatus eſt ſermo

¶ Ca. cxlv Accipere p audire et cognoſcere

Accipere pro audire ⁊ cognoſcere venuſte dicitur vt accepi rumo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

nib⁹ q̄r incert⁹ ē author. Accepi hominū ſama que certo authore cō︤ti︥nētur Accepi nūcijs.i.nūciationib⁹ quos nūcios is q̇ mittitur affert. Accepi lrīs quas pler︤q︥ȝ ob amicis accipim⁹ Et ita in cōſimilib⁹ loci

¶ Ca. cxlvi Hiſce hoſce haſce.

Pronominib⁹ articularib⁹ demōſtratiuis conſueuerunt oratores addē ce adiectionē in ijs caſibus qui in s deſinūt euphonie cauſa, vt hiſce hoſce haſce pro his hos has.

¶ Ca. cxlvij De trāſlatōe huius p̄poſitōis cuȝ

Sepe p̄poſitio q̄ p̄poni ſolet: poſt ponit̄ eciā ſi ſ̄nificātia eadem manet: ⁊ in q̇buſdā quidē ſemꝑ: que ſunt mecū tecū ſecū nobiſcū vobiſcū In quibaſdā vero nō ſemper: vt quicū quocuȝ quibuſcū. Te propter ac etiam propter te idem ſignificant et ſic quibuſcum ⁊ cuȝ quib⁹ et in potiſſimū ea prepoſitionū trāſlatio fit que modo enumerauimus.

¶ C. cxlviij. Clā p̄poſitio potius q̄ȝ aduerbiū

Clā pler︤q︥ȝ p̄poſitio ē, et nōnūq̄ȝ aduerbiū. ſed oratores p̄poſitōem potī⁹ accipiūt. ſiue adiūgitur ablt̄ō vt Priſcianus ſentit. ſiue etiā accuſatiuo qd̄ opinatur Donatus: vt clam me proiectus ē. i. me neſciēte

¶ Ca. cxlix Corā et prepoſitio et aduerbium

Corā cum accētu in prima ſyllaba prepoſitio eſt. et quid ſignificet nemo eſt qui neſciat: cum accentu vero in vltima ſyllaba aduerbiū pulcherrimū eſt. ſignificās (vt ita dicā) preſentialiter: quo frequētiſſime docti vtuntur Ut apud Mar. Cice. Cupio tecū corā iudicari id ē p̄ſentialiter etiam coram tecum loquor

¶ Capitulum cl: de aduerbijs in i et. o deſinētibus

Multa aduerbia in i exeuntia etiam in ipſis epiſtolis ſunt pulcherrima. ſed hec imprimis ruri. veſperi. domi. belli Multa item in o vt ſerio: conſulto: poſtremo: falſo merito: precario Cetera vero in eodem exitu deſinentia haud infrequenti ſunt vſu oratorum In v vero non multa ſunt diu cuius ſignificatio manifeſta eſt inter diu quod ē quaſi īter diei tēp⁹ et noctu ꝑ nocte qd̄ magiſ nomē vnde diu noctu︤q︥ȝ dici⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

¶ Ca. cli Nullus pro nõ.

Nullus.a.um nonnũq̃ pro non: preſertim ſum es eſt verbo adiuncto. vt nullus ſum id eſt perij. Reſpublica nulla eſt: id eſt extincta eſt idq̃ ornatiſſimum fuerit.

¶ Capitulũ. clij. preſto ſuꝫ id eſt aſſuꝫ vel appareo

Preſto ſum ſignificat aſſum et fere appareo. et ſic idem aduerbium eiuſdem verbi modi omnibus ac tẽporibus peruenuſte connectitur in eadem quam mõ poſuimus ſignificãtia. vt preſto mihi fuit ſeruus tuus vrbem ingredienti. i: affuit

¶ Capitulum cliij Licet mihi bono viro eſſe vel Bonum virum

Licet mihi bonũ viꝝ eẽ ⁊ licet mihi bono viro eſſe: vtrũq̃ latine atq̃ vſitate dicitur. ſed id poſterius magis oratoꝝ eſt

¶ Ca. cliiij Perpetuum et imperpetuum aduerbia

Perpetuum et imperpetuum aduerbia pro eodem ponuntur et eis frequẽter vtimur.

¶ Capitulum clv Deuincio pro obligo

Deuincio verbũ pulcherrimum eſt: tamen precipue epiſtolis cõgruit Significat ⁊ deuincio obligo et deuinct⁹ obligat⁹: ſicut et ſepe obnoxius: quod nõ ſolum trito more ſignificat qđ notum ẽ: ſꝫ etiam deuinctum

¶ Ca. clvi Collocare apud aliquem beneficium

Collocare apud aliquem beneficium eſt alicui beneficium facere vt apud gratos viros beneficium collocaſti

¶ Capitulum clvij Gratificor

Gratificor tibi hanc rem preclare vſurpatur pro gratum facio

¶ Ca. clviij De indulgeo et ignoſco.

Indulgeo ſane verbũ ẽ aptiſſimum ⁊ ſplendidi ornatus. quod et datiuo iungitur. et fere ſignificat do operã. atq̃ ita exponitur: vt hic nimio ſomno indulget. i.: nimis dormit. nimio cibo indulget. id eſt nimis comedit. de alijs cõſimili pacto. Indulgere p̃terea q̃ſi cõcedẽ ẽ ꝓ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

bū luxurioſam quādā deſignans clementiam. vt indulgentē patrem appellamus lenioꝛe erga liberos ingenio quare et ab ignoſco plurimū differt. Eſt em̄ ignoſco parco: id eſt do veniā ſiue excuſatū habeo. Ignoſco tibi ſi quid (exēpli cauſa) admiſeris ſceleris. Indulgeo vero vt multa agere impune queas: Quoꝝ verboꝝ diſcrimē diligētiſſime cōſiderādum

Ca. clix Tantus et quātus

Tātus a. ū. ꝛ qꝫtus eo mō ſe habēt in orōne: vt raro alteꝝ abſqꝫ altero ponat. vt concio hec tāta ē quāta an̄ hac vnqꝫ fuit Tribuis mihi tātum quātū nec agnoſco nec poſtulo. tātū in te eſt doctrine: quātuz in doctiſſimo ſolet eſſe viro.

Ca. clx Talis ꝛ qualis

Talis et qualis alterutꝝ creberrime ponitur: raro vtꝛqꝫ. vt talem ſolemus ſentire bonū viꝝ: ꝛ ſubintelligim⁹ qualem diximus et cōtra oratorem illuſtris qualis alter nullus reperiatur veꝝ hic de his ſatis

Ca. clxi. Vel pro etiā.

Vel pro etiā particula in multis locis rectiſſime congruit. vt Hannibal fuit imperatoꝛ vel ōnū primus. Tua eximia virtus vt te amem vel maxime impellit

Ca. clxii. Verſor:

Verſoꝛ ꝟbū in frequētiſſimo ē vſu veteꝝ ac diſertoꝝ hoīm perdiffuſaqꝫ eſt eius ꝟbi ſignificātia: ac deniqꝫ varijs ꝑtrōnibus exponi: vt ego ꝟſor in lrāꝝ ſtudio .i. do operā lrāꝝ ſtudio. ꝟtus circa difficile ꝟſatur id eſt ꝟtus in difficili conſiſtit. ꝟſamur in tenebris id ē fere ſumus ac viuim⁹ ꝛ quaſi ſtam⁹ in tenebris. Et quod eſt exēplis ſuperioꝛib⁹ declaratum: duos ſibi plerūqꝫ ac frequētius caſus poſtulat: naz aut accuſatiuo prepoſita circa: aut ablatiuo in precedēte. Nā cū accuſatiuo vt ante fundū verſari: ad portā ꝟſabatur p raro dicta ſunt: ſed quēadmodū ceteris rebus ōnibus ita huic ſumma adhibēda eſt diligētia

Ca. clxiii Enimuero. ſinautem

Nōnūqꝫ due ꝑticule oꝛnatiſſime cōiungūtur quaꝝ eadē ſit vtriuſqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

ſignificatio: vt enimuero. nam ꝑ explēda ſnīa altera duntaxat ſufficē poterat. Et ſimiliter ſi naūt cauſa cōplēde ſententie eo in loco autē ꝑti cula nullā omnino vim habet. Sin enim per ſe ſignificat ſed ſi.

¶ Ca. clxiiij Quoad pro quouſqꝫ.

Quoad, ꝑ quouſqꝫ nō min⁹ ornate ponitur q̄ꝫ latine. vt volo in vrbe eē quoad tu redeas. Itaqꝫ in pleriſqꝫ locis conſimiliter accipi poteſt

¶ Capitulum. clxv Suſcipere

Suſcipere nō ſolum (qḋ tritus vulgatuſqꝫ vſus habꝫ) ſ̄cat qḋ eſt ſu per ſe accipere: et quodāmō adducere aliquid: ſed etiā per ornate poſi tū in epiſtolis cōmēdatū habere. vt ſuſcepit Ciceronē Ceſar i ſuis ad uerſis rebus: q̄ vtiqꝫ poſtrema ſignificatio haud q̄ꝫq̄ꝫ (ſi quis inſpiciat accuratius) a priore illa ē aliena

¶ Ca. clxvi poſitiuo adiūcta negatio poſitiui ple rūqꝫ vim tenet

Optma quoqꝫ rō ē vt poſitio cuipiā adiūcta negatio cōtrarij poſiti ui vim ac ſ̄cationē teneat: ſꝫ nō ita plene: tn̄ accurate illā expleat: cui⁹ rei exēpla ſubijciam⁹ hic vir haud improb⁹. ſ̄nificat em̄ fere hūc ho minē ꝓbū potius q̄ꝫ improbū eē habēdum Et ꝓbūs haud ignobilis. hiſtrio nō illepid⁹. miles nō inſtrēnu⁹. ciuis haud malus. nā in his et eorꝫ ſimilib⁹ recti⁹ atqꝫ vſitatius dicitur quādo vis laudis cuiuſdam eſt: ſed quaſi diminute et quaſi defraudate laudis

¶ Ca. clxvij Peto hanc rem a te.

Quod grāmatici dicūt: peto hāc rem ornatius nec minus latine dici queat: peto hāc rem a te. ⁊ id plurimū Cicero in epiſtolis cōſueuit

¶ Ca. clxviij Conficior pro pereo

Conficior paſſiua voce crebro vſitatū eſt ꝑ eo fere quod ē pereo vt ſe nio cōfect⁹ ſum. i. cōſumpt⁹. vt vir inops ac miſer fame frigore do lore cōficitur. et ſic ānis etate ſtudio cōficitur. ac moerore labore ſenio cōfectus. ⁊ de alijs ſic permultis.

¶ Ca clxix Ablatiui tum participiorum tum aliorū peruenuſtam reddunt orationem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Ablatiui caſ⁹ nō participioꝝ ſolū: verūetiā ōniū alioꝝ in orōne ꝯcō-cine ponūť preſerti ſi qua fuerit tēporis ſnificatio. Et de participĳs quidē manifeſtū ē: vt regnante Octauiano ceſare parta ē vniuerſo orbi pax: q̄ſi qua tēpeſtate regnabat Octauianus ceſar Et aliud. Dionyſius Syracuſis tyrānidez gerēte grauiſſima in Sicilia bella geſta ſunt .i. quo tēpore Syracuſoꝝ tyrānus Dionyſi⁹ erat Se eodez quoq; mō alia quedā ſeſe habent nomina maxime ſi dignitatū ⁊ honoꝝ extiterint vt Cornelio ⁊ Galba edilibus curulib⁹ acte ſunt in theatro fabule. Quidā addūt ꝑticipiū exiſtentibus. ſed nos prohibemus (quod ad venuſtatem orationis nō pertinet) addi oportere Et item Scipione conſule poeni deuicti ſunt. Scipione imperatore euerſa ē Numātia. ⁊ aliqua huiuſmodi pariter.

Ca: clxx de genitiuis cū poſſeſſiuis pronominib⁹

Licet tam grāmatice q̄ȝ oratorie gtōs quorumcūq; caſuū cū poſſeſſiuis quocūq; caſu prolatis cōiūgere: qđ ⁊ Priſcian⁹ tradit. vt mea cā venit ⁊ ceteroꝝ amicoꝝ. Meū agrū ⁊ Marci Anthonĳ populatiſtȝ tuo amico et fratris gratificare. tuū īperatorē ſectare ⁊ coriolani noſter ac fratri amicus. ſua ille cōfidit et ciuiū prudētia. atq; ita figurať ꝯſtructio ī oīb⁹ poſſeſſiuis . Hic Terētianuȝ illud. meo p̄ſidio atq; hoſpitis.

Ca. clxxi de ntō poſſeſſiuo cū genitiuo poſſeſſoris

Idq; penit⁹ īſpiciēdū ſit qn̄q; etiā diſcriminis ſeu abūdātie cuiuſdaȝ cauſa ſolet addi cū gtō poſſeſſoris ⁊ ntūs poſſeſſiu⁹ vt ſu⁹ ē Caĳ ceſaris mos. i. ei⁹ ⁊ nō alterius Su⁹ Titĳ fili⁹ heres teſtamēto conſtituta ē. Su⁹ (vt ipe quoq; Priſcian⁹ exponit) ad diſcretōez eius ꝑtinet. q̄ ſcdm leges ſu⁹ nō ē. i. ſub ptāte prīs legittimi no ē. Su⁹ aūt ꝑ vnuſcuiuſq; ꝓprio accipiť: qđ ipſuȝ apđ viros eloquētiſſimos freq̄uēs ē

Ca. clxxĳ quid diſtāt die quarto et die quarta

Die quarta (vt Noni⁹ Marcell⁹. etiā teſtis ē) et die quarto nō idez ſcāt. ſed maſculino genere preteritū tēpus deſignatur . Foeminino futuꝝ: quod vetuſtiſſimi tamē aliter protulerūt vt ſit die quarto pro ea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

quod aliter nudiuſquartus dicitur. nudiuſtercius. et itidem de alijs.

¶ Ca. clxxiij Quid intereſt inter tua cauſa ꝛ tua cauſa feci.

Mea cauſa et mei cauſa. tua cauſa ꝛ tui cauſa. et ita in alijs pronominibus poſſeſſiuis (doctiores teſtātur) dici poſſunt ſine vlla diſcrimine. nec procedit illa differentia a quibuſdā non indoctis excogitata.

Ca. clxxiiij De differētia īter gtōs ꝑitiui ꝛ poſſeſſiui

Hi genitiui primitiuoꝝ mei tui ſui nrī ꝛ vrī ſemper capiūtur paſſiue vt hoc gerit curā nrī. i. curat nos: ſeu curamur ab illo At mis tis ꝛ ſis noſtrꝝ ꝛ vrm̄ capiebātur actīe et poſſeſſiue Sed mis tis ꝛ ſis excoluerūt. i. ab vſu receſſerūt. nrm̄ ꝟo ꝛ vrm̄ ptitiue ſepe ponūtur: vt nemo nrm̄: nullus vrm̄: quoꝝ locum occupant et naturā ꝓnomina poſſeſſiua. meus tu⁹ ſuus noſter et veſter

¶ Ca. clxxv. In mentem venit

Hec res mihi in mētem venit dicitur: et cū gtō huius rei mihi in mētē venit. nec mihi cure eſt an pro ntō gtūs poſit⁹ ſit. Utrūqꝫ vero nō ſolū poete: ſꝫ etiā. Ma. Cicero. vſurpauit

¶ Ca. clxxvi: De tēpoꝝ communicatione

Oratores ſicut et poete perſepe et pn̄tib⁹ tꝑib⁹ vtūtur ꝓ pteritis. nō nūqꝫ et pro futuris: veꝝ id q̇dem multo rari⁹. Sꝫ haud crebro fit: niſi forte in quā verbū qđ futuri tēporis ē pteriti loco vel preſentis accipiam⁹ Sꝫ multa que ſuꝑ his dici poſſunt in aliud q̇qꝫ tēp⁹ ſeruam⁹

¶ Ca. clxxvij. ſimul dtō: ꝛ plen⁹ gtō iūgitur

Similis et plen⁹ (nomina quoꝝ prius dtō iungitur: poſterius etiaꝫ ablatiuo) oratores vt plurimū ac fere ſemper genitiuo iūgunt vt ſimilis es tuoꝝ maioꝝ dignitatis et officij es plenus. nō nūqꝫ vero ſed per raro proferūtur cum ſuperioribus caſibus

¶ Capitulum. clxxviij. Ut imperatiuis ſubiūctiua verba iūguntur

Sepenumero etiam maioris ſignificātie cauſa vel ornatiſſime imperatiuis ſubiūctia ꝟba iūguntur. qđ Cicero ſepe ſolebat; quale ē illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

cura vt vir ſis. et alio loco ſcribens ad filiū effice et labora vt excellas.

¶ Ca. clxxix Curritur cœnatur prādetur

De curritur ſpacium. coenatur Rhomb⁹. prandetur turtur et conſimilia pulcherrime dicuntur.

¶ Ca. clxxx. vt trāſitiua verba abſolute ꝓferuntur

Atqꝫ vt abſoluta interdū verba obliquis caſibus iūguntur ita trāſitiua quoqꝫ non nūqꝫ non ſolum pro grāmaticorum more. ſed etiaꝫ pro oratoꝝ conſuetudine abſolute proferūtur preſertim vero ſi qua ſui paſſio cuꝫ actione ipſa ſignificatur: qualia ſunt: amo: lugeo: rideo: metuo que cum trāſitiua ſint tamen abſolute proferūtur.

¶ Ca. clxxxi De terminatis in bundis

Que in bundus exeunt nomina: nō tā ſimilitudinē ſignificatā (quod pleriqꝫ arbitrantur) qꝫ abundantiā quādam potius ac vehementiam vt gloriabūdus non tam glorianti ſimilis: qꝫ abūde ſeſe vehemēterqꝫ efferens: quam opinionē eloquētium atqꝫ eruditiſſimoꝝ hominū vbiqꝫ teſtimonijs cōprobatam tu quoqꝫ firmiter āplectere. Nā (vt alios omittam) Aulus Gellius author probatiſſimus ex ſentētia quoqꝫ doctiſſimi Appollinaris inquit errabundus dicitur qui longo atqꝫ abundanti errore eſt. ⁊ tu quoqꝫ eiſdem vtere nominibus

¶ Capitulum clxxxij de fretus

Fret⁹. a. ū incerte originis ablatiuo iunctum pulcherrimū eſt. et ſignificat fere confiſum atqꝫ munitū. vt veſtra humanitate fretus: veſtra ſapientia non mea virtute fretus

¶ Ca. clxxxiij certiorem facere.

Certiorem facere vſitate atqꝫ frequēter in epiſtolis vſurpatur. nam facio te de hac re certiorē. id ē tibi ſignifico hanc rem et ſepiſſime velim me de tua valitudine facias certiorem.

¶ Ca. clxxxiiij. de habeo

Habeo varia cōſtructione figuratū plurimū ornat⁹ hꝫ vt bn̄ hec res ſe habet. ⁊ ita bene habeo me. et cū participijs: vt bn̄ me habens res

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

deo rure.⁊ cōtrarium aduerbiū ſimiliter ei ꝟbo iūgitur.qđ eſt male

¶Ca.clxxxv de participijs futuri tēporis

Participia ſepe nūero futuri tēporis ornatiſſime vſurpātur vt ſcrip
turꝰ ſuꝫ ad Scipionē lrās qđ eſt debeo ſcribere Et aliud:tu ad edes
cras iturꝰ es:quaſi ire debes.Cicero eſt Athenas profecturꝰ.i.debet
Athenas ꝓficiſci Plautꝰ in Cypꝝ traiecturꝰ ē:fere eſt nauigare debꝫ
in Cypꝝ.Qđ idcirco ita expoſuimꝰ qm̄ quis ꝓprie nauigare.i.trāſ-
mittere.⁊ ſoluere de eo loco dr̄ vn̄ ꝓficiſcit̄.Is demū traijcere dr̄ qui-
rate vehitur ad eū locū quo ꝓficiſcitur.vt Cicero ſoluit Athenis.et
in Aſiam traiecit.Uerꝝ ad ꝓpoſitū redeundum eſt.Illa igitur ꝑtici-
pia que a verbis manāt paſſiuis:⁊ paſſiue quoqꝫ exponi debēt vt cuiꝰ
inſons animꝰ ē:multādus nō eſt.i.multari et puniri nō debet Son-
tes accuſādi ſunt.i.accuſari debēt.vir flagitioſus ē trudēdꝰ in carce-
rē.i.coijciēdus in vincula et ita reliqua exponātur vt ſupra diximus
Nec tn̄ negauerim quin eoꝝ deꝫ ꝑticipioꝝ alia quoqꝫ rō ſit:ſed ea nos
mō proſequimur in preſentiaꝝ:que venuſtiꝰ eloquium reddāt.

¶Capitulum.clxxxvi De repeto

Quid repeto:nōne perpulchre ponitur ſi qđ ei acceſſerit.neqꝫ accuſa
tiuꝰ caſus ſolꝰ ſed etiā abltūs:vt repeto hāc rem memoria:qđ non te-
neo memoria ſignificat(vt permulti exiſtimāt)ſed potiꝰ memoria vo
luto ⁊ reminiſcor:⁊ quaſi obliuioni data rurſum inueſtigo memoria.
hoc nos vti verbo ornatiſſime poterimus quoniā eodē ⁊ veteres elo-
quētiſſimi vſi ſunt.hinc illud de oratore Ciceronis libro Cogitāti mi
hi ac memoria repetēti Et Africanꝰ a Neuio accuſatus tribuno ple-
bis ꝙ ab Antiocho pecuniā accepiſſet.cōmodiſſime eo verbo vſus.
memoria(inquit)quirites repeto hūc diem hodiernū eē quo Haniba
lem poenū inimiciſſimū huic imperio vici in Africa:et perpetuā pa-
cē vobis ac victoriā peperi inſperabilē:Uerꝝ captus ingenti volup-
tate longiꝰ in Africani verbis referēdis progreſſus ſum Quāobrem
ad noſtꝝ inſtitutū referat ſe oratio

¶Ca.clxxxvij.ꝓ mori diē obire oppetē ⁊ ſimilia pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

viuē aūt vitā agē degē etatē ꝛ ſimilia ornate dicit?

Optimū factu fuerit ne eiſdē aut modis orōnis aut verbis vtamur: et(qd initio diximꝰ) varia plurimū ꝓbatur orō. etſi veluti qbuſdā floſculis aſpgitur vt ꝓ mori: diē obire. mortē oppetē: aīam expirare: vita decedere: aīaꝫ efflare: vita defungi: rebꝰ humanis excedere: ex vita migrare: res deſerere hūanas: exire de vita: extremū claudere diē: interire: occidere cōſimiliaqꝫ. ꝛ iterꝫ ꝓ viuere vitā agere degere etatem

Ca clxxxviij Ludo ludū ſic ꝛ viuo vitā dicimꝰ ꝛ ꝯſilia

Et(ne ſingulatim cūcta cōplectar) illud hoc loco animaduertēdū ſit. ꝙ ſicut ſepe dicimꝰ ludo ludū pugno pugnā. ſeruio ſeruitutē: doleo dolorem: ita īterdū viuo vitā viuo miſerā ſeu foelicem vitā. vt ſi qs dixerit qui expeditā fuerint ꝟtutē ꝯſecuti hi viuēt beatā et immortalē vitā. ꝛ qui preclarꝫ certamē certauerit: āpliſſimis donabitur muneribꝰ. Ut qd de varijs dicemꝰ orōnis modis: idipm de ſingulis ꝑtibꝰ intelligēdum ſit. vt ꝓ oro rogo: precor: obſecro. pro quaſi: pene: ferme. reliqua tu ipſe coniecta

Capitulum. clxxxix Id genus

Id genꝰ pro eius generis(quod fere ſimile nomē exprimit) pulchre ꝛ vſitate dr̄. vt multa ſunt id genus mōſtra. de multis id genus rebus locutus eſt. quod eſt ſimilibꝰ: et ita in alijs

Capitulum cxc Ex ſentētia

Ex ſnīa quaſi ſcd̄m volūtatē: ꝛ ꝓſpere. vt geſta res: ex ſnīa pro vt optabamꝰ: ꝛ tibi id euenerit ex ſentētia. et multis in locis cōſimiliter

Capitulum cxci. Inferre

Inferre īiuriā qſi īiuriā facere: manꝰ īferre alicui ē aliquē pulſare impetū ī quēpiā facē ē quēpiā cū impetu ꝛ quaſi vi adoriri et irruere

Ca: cxcij Dare veniaꝫ

Dare veniā pulcherrimū ē ignoſcere ꝛ licētiā ꝯcedere ab īitio etatꝫ habui te amicū: amicitia mihi tecū ē a teneris ānis a puulo a ꝑmis etatꝫ tēporibus a teneris(vt greci dicūt) vnguiculis ab incunabilis ipis ꝛ huiuſmōi, Juuenilis etas pulcherrime adoleſcētiā ſignificat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

¶ Capitulum cxciij ferire foedus

Ferire foed⁹ optime atq3 ex optimis cauſis ex foecialiū ꝯſuetudīe ſignificat foedus cōponere vt perſepe ictū ſeu percuſſu3 fedus eſt conſtitutū et cōpoſitum.

¶ Ca. cxciiij Eſt mihi nomen Scipioni

Eſt mihi nomē Scipioni. Scipioni cognomen affricano fuit: cui pago troiano nomē eſt. ⁊ ſic de reliquis dtō caſu peruſitate ac pulcherrime dr. Que eade3 et alijs quoq3 modis dicitur ſed frequētius modos ſupiores apd eloquētiſſimos ⁊ doctiſſimos viros inuenies.

¶ Ca: cxcv Aiunt. dicunt: fertur

Cū tritū ꝟbū volum⁹ oñdere ⁊ qd in ore populo eſt. vtimur ł in pſonali fert vel pſonali ꝟbo aiūt ⁊ nōnūq3 dr. ⁊ eis ſingulis vt pponim⁹ ⁊ raro ita, ſed interdū exēpla huiuſmōi ſunt Nā ſirenas (vt aiūt) ſurda debemus aure trāſire. Et itē nā ita fertur vt nuſq3 tuta ſit fides Ite3 turpe eſt tumultuātem (quod dicitur) de gradu deijci

¶ Ca. cxcvi Mediam ſuper noctem

Nōnūq3 ita dicimus noctem ſuper mediā vigilam⁹. quod eſt vltra mediam noctem vigilamus idq3 ⁊ Serui⁹ ipe teſtatur et quorunda3 vete⁊ comprobat authoritas

¶ Capitulum cxcvij Tendo

Cōtra ſmonē tuum tēdo. i. reſpōdeo. ſicut ⁊ tēdo cōtra iter. i. tibi occurro Sed hec haud in frequēti vſu orato⁊ inuenies..

¶ Capituxum. cxcviij Macte

Macte mag⁊ aucte. ⁊ ē glē ⁊ laud⁊ ſmo. ple⁊q3 abltō iūgit. vt macte ꝟtute eſto Idq3 ⁊ poete vſurpāt ⁊ ſcptores hiſtoria⁊ ⁊ demū oratores ipſi. qui ſermo (vt multi eruditiſſimi tradūt) a ſacris deductus eſt

¶ Ca. cxcix ad explicādum locū ſiue gen⁹: gētile nomen ac patriū effingimus

Quotiēs alicui⁹ explicaturi ſum⁹ ſiue gen⁹ ſiue locū: gētile ac patrium nomē effingim⁹: qd qui ſecus effecerit fortaſſe latine locutus ſit ſed illepide penit⁹ atq3 indecore. vt q fuerit a Siracuſis oriūd⁹ nō de Siracuſis dicendu3 ſed Siracuſanus nō de Athenis ſ3 Atheniēſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

et ſic de alijs Atq; in generib⁹ ac familijs nos nō de cū abltō vtimur vt multi: ſed inde nomē efficimus. vt nō de Scauris ſed Scaurus. nō quidē de Bracchis ſed Bracch⁹: nō de catulis ſed catul⁹. nō de dathis ſed dath⁹ Quā quidē ad rē id merito afferēdū ſit qđ Plini⁹ ipſe aiebat q̄ deriuatōes nō hn̄t firmas regulas. ſ; exeūt t̄minātq; vt ipſis authorib⁹ placz. Sic a thauro thaur thaureū ⁊ thaurinū dicim⁹ ⁊ q̄s nos roāos dicimus dicūt greci romeos: quos nos carthaginēſes illi carthedōios vocāt. Sz in ēſis. us. atq; as ſi ad loca ptinēt frequētiores t̄minatiōes ſunt vt albanēſis veronēſis eleuſin⁹ tarētinus lacedemonius ſiracuſan⁹ arpias. Alij q̄q; ſunt eorūdē nominū exit⁹ ſed hi frequētiore vſu celebrātur: qđ idē ⁊ in q̄buſdā alijs fit: q̄ neq; a generis noīb⁹ fluxere neq; loci ylli⁹: vt Terētian⁹ Chremes platonic⁹ giges ſocratic⁹ gorgias q̄ oīa a pprijs pfecta ſūt: atq; originez traxere. Sz que alia hac de re dici poſſunt: tu ipſe cogitatōe cōplectere.

¶ Capitulum. cc Conor

Conor hāc rē optime ac puenuſte dicim⁹. pſertim ſi difficilior ſit ⁊ ardua Quo pacto Cicero ſepe vtebatur vt de perfecto oratore Magnū opus ⁊ arduū Brute conamur.

¶ Capitulum cci. Studeo

Et ſtudeo ſi qđ ſtudioſi⁹ effecturi ſum⁹ etiā actō pulcherrie iungitur

¶ Capitulum. ccij Deſidero.

Deſidero ṽbū pulcherrime poſitū eſt: nā cū deſideriū ſit abſentiū rerū perſepe dicim⁹. deſidero amorē tuū: quaſi tu nō me ames Deſidero tuam prudentiā quaſi ſim inſipiēs. et item de alijs.

¶ Capitulum. cciij Complector

Complector perdiffuſuz ē atq; ornatū ṽbū pſertiz ṽo aliq̄b⁹ adiectis hac rōe vt te amore atq; bn̄uolētia cōplector p te amo cogitatōe complector quod ē cogito. i. in animi facilitate ſicut ɔſeq̄r ē rei ipſius.

¶ Capitulum. cciiij De gerūdijs.

Illud ignorādū nō ē q̄ gerūdiu⁹ mod⁹ ab ōni ṽbo ſimiliter pcreat ſi q̄n nobis foret eo opus vt cātādo rūpitur anguis. i. dū cantatur vt

ait Seruiꝰ Et alio in loco actiue dictū eſt Cātādo illū.i. dum canis
Id efficere atqꝫ vſurpare oratores queunt

¶ Ca.ccv De quarto pretor ꝛ quartū pretor

Putant non nulli nihil intereſſe ſi qui dixerit quarto pretor ꝛ q̄rtū pretor.ꝛ ſic de aliȷs Sꝫ magna ē certe differētia. vt Marcꝰ Varro teſtis ē.nā quarto pretor locū ſcat ꝛ tres ān factos quartū ꝟo ſcat tēpus.Caue igitur diligēter ne ꝑperā hiſce vtaris rōnibꝰ ne q̄d cōtra veterꝫ atqꝫ eloquētiū morē cōſuetudinēqꝫ faciamus quare terciū cōſul ac tercio conſul nō idem ſignificant.

¶ Capitulum:ccvi:ruri eſſe.

Sed ne plura iā ſequar(nā infinita pene huiuſmōi ꝑcipi pn̄t)id te, ne memoria q̄ nō rure eē ſed ruri eē dicimꝰ.qd̄ cū teſtis pōpeius affirmat:tū P:Terētiꝰ ꝯprobat:ait enī:ruri ſe continebat Quā obrem ſi qua iā reliqua ſunt paucis expediamꝰ. Nā cū ꝓ ꝯficiendis ep̄lis hec potiſſimū attigerimꝰ:ſi ſalutatōis formulā ac regulā iduū nonarūqꝫ obſeruatōem patefecerī iure huic ꝑuo īſtituto finē ac modū ſtatuerīꝫ

¶ Capitulum.ccvii. Vale ꝛ Salue

Vale igitur ac ſalue ꝟba ꝓ Marci Varrōis ꝛ oīm doctiſſimorꝫ virorꝫ ſn̄ia idē ſignificare videt̄ Quibꝰ nos alias in ſalutādo alias ī cōtēnendo vtimur. Ex quo Terētianū illud ē: Valeāt q̄ inter nos diſſidiū volūt ac cupiūt mortuis quoqꝫ ꝛ qui mortaliū vita deceſſerūt(q̄bus nullā huiuſce lucis optare ſalutē poſſumus)nōnūqꝫ vale dicimꝰ Et veteres quōdā eiſdē idē ꝟbū pro morere dicebāt:quaſi nihil āpliꝰ mortuis cū viuētibꝰ futurꝫ eēt:ꝛ im ꝑpetuū iā ab eorꝫ aſpectu diſcederent. Nā neqꝫ valēt illi.neqꝫ ſalui eſſe poſſunt. Ob eādem rē addunt nō nulli bene feliciterqꝫ aduerbia aut ſi qua ſunt eiuſmōi ſignificātię Verꝫ tū in ep̄lis ipis valedicere in fine ꝯſueuimus abſqꝫ vlla aduerbiȷ acceſſione ꝑinde ac amicis vite ſalutē ac felicitatē exoptemꝰ Quid igitur vale ſibi querat:quo ue illo peracto vtēdum ſit noſce

¶ Ca.ccviii Dico tibi ſalutē:iubeo te ſaluere

Pro ſalute āt plerꝫqꝫ dicimꝰ ſalutē dico,ꝛ ſi quē ſalutare cupimꝰ dīo

caſu aptiſſime appoſuerim⁹ vt vale ⁊ ceſari dic ſalutē. Alia quoqȝ e-
rit ſalutādi rō vt iube Scipiōe ſaluere. qđ eſt Scipiōe ſaluta. Nā
ille mod⁹ vim quādam deſiderij cōtinet ⁊ pro ātiquoꝝ more et con-
ſuetudine infinitiuus modus in alium trāſmutatur. vt iubeo te ſalue
re id eſt eſt ſalue: iubeo te gaudere: pro gaude

Ca. ccix. Meo noīe vl' meis v̄bis pro mea ex parte

Quod vero alij ex mea parte dicunt: multo quidē ornatius dicitur: vel meo nomine vel meis verbis

Ca. ccx. De calendis nonis. et idibus

Quotū aūt cūqȝ menſis diē velim⁹ itelligere: calēdis nonis idibuſve
notam⁹. Neqȝ qđ ille ſibi velit nūc explicare cōſiliū ē ſȝ q̄ pacto dica
m⁹ ſīgulorꝝ mēſiū dies: ⁊ quō ab eis denominatōem ſuſcipiant. Quā-
obrē itelligēdū ē imp̄mis p̄mū cuiuſqȝ mēſis diē calēdaꝝ appellatōe
vocari: ſcđm quas nonaꝝ dies cōſtituūtur. Et ī alijs q̄dē mēſib⁹ ſepti
ma luce martio maio iulio octobri. ī alijs āt quīta. ianuario. februario
aprili. iunio. auguſto. ſeptēbri. nouēbri: dec ēbri. Atqȝ oēs hi dies qui
calendas et nonas interceſſerint nonaꝝ ɔnoiatōe ceſent: vbi ⁊ nūeꝝ
meminerimus ac nonas ipas. ⁊ ille abltō cōſtruit. hec accō. Sȝ inter
numerādū ⁊ p̄poſtero vtemur ordine: ⁊ nonaꝝ diē cōnumerabimus
At nonis exactis primos octo dies (id quoqȝ in quolibet mēſe) iduū
ſimilit' ɔnoiatiōe ſignificabim⁹ ſed pari rōe tū ordinis tū ānumerati
onis. reliquos ꝟo ei⁹ mēſis quotquot fuerint dies calendaꝝ appellati
one notabim⁹ q̄ futuri ac proximi ſunt mēſis: neqȝ ordinis neqȝ nume
ratōis rōe mutata. At id oē exēplo illuſtrādū eſt. ſitqȝ marti⁹ nobis
exēplo cui⁹ curriculū vno ac trigeſimo die cōficitur. Pria itaqȝ dies
erit calēdis Martij: ſcđa ſexto nonas: Martij tercia quinto nonas
Martij quarta quarto nonas: quinta tercio nonas: ſexta non dici-
tur ſcđo nonas ſȝ p̄die nonas. Septia dies none erūt martij: octaua:
octauo idus martij: nona: ſeptimo id⁹ martij: decima: ſexto idus mar
tij. vndecia: q̄nto id⁹. duodecima: quarto idus. decimatercia tercio i-
dus quartadecima. pridie idus. q̄ntadecia idus erunt martij ſedecima
decimo ſeptia calendas ap̄lis: qm̄ is mēſis proxim⁹ ſequitur. decima

ſeptima decimoſexto calēdas aprilis deciaoctaua decimo quinto calē
das aprilis: decima nona decimoquarto calēdas vigeſima decimo ter-
cio calēdas vigeſima ꝑma: duodecimo calendas vigeſima ſcd̄a vnde-
cio calendas. vigeſima tcia decio calēdas. vigeſima q̄rta nono calen-
das. vigeſima q̄nta octauo calēdas. vigeſima ſexta ſeptimo calendas
vigeſima ſeptia ſexto calēdas vigeſima octaua quinto calēdas vigeſi-
ma nona quarto calendas. trigeſima: tercio calēdas trigeſima prima
ꝛ nouiſſima ꝑdie calēdas aplis In ceteris oībus eadē ſeruāda ē ratio
dieꝝ. dieꝝ aūt numerꝰ haud te lateat q̄ in promptu eſt omnibus

¶ Ca. ccxi: ꝑdie calēdas ꝑdie nonas ꝑdie idus

Pridie āt calēdas ꝑdie nonas ꝑdie idus ſnificat qd̄ vetuſtiſſimi di-
cebāt die priſtini ꝓ aduerbio die ꝑſtino Et ſic ꝑuetuſto more die craſ-
tini ꝛ die q̄nti ꝛ die q̄nto ſimiliter pro aduerbio Uerꝫ nos ꝑſcā nimis
et horridiorē vetuſtatē vbi qꝫ fugere ac vitare debemꝰ: ac bene ꝛ pre
clare Ceſar ꝑcipere ſolebat. tāq̄ ſcopulū ſic fugiēdū eſſe in auditū atqꝫ
inſolēs ꝟbum. Pro genitiuis āt menſiū rectiꝰ poſſeſſiua noīa finxeri-
mus. vt ꝓ calēdis martij ſic venuſtiꝰ dixerimꝰ calēdas martias ꝛ i-
ta apłes maias iunias, aut q̄ntiles auguſtas ſeu ſextiles ſeptēbris et
ita ianuarias ꝛ februarias. Quod aūt in calēdis nonis ꝛ idibꝰ abltō
caſu iūgimus. idē poſſumus in accm̄ transferre, et ad preponere ſed id
ſnificat tēpꝰ fere diuturnū vt ad decimū calendaꝝ februarij dediſti
ad me literas Ego vero ad octauū idꝰ ianuarias ad te ſcripſeram ha-
bet eīm vim tēporis vehemētiorē hoc poſteriꝰ **¶ Operis porō.**

Eigitur plura ſcribā hec mihi ſeſe in p̄ntiaꝝ obtulerūt que ānota-
tatu digniora viſa ſunt q̄ꝫ tibi multo plꝰ fortaſſe ꝓducēt q̄ꝫ e-
oꝝ ꝑceptōes qui eaſdē ꝛ epłis ꝛ orōnibꝰ tribuūt ꝑtes Quoꝝ penitus
eripiēdus ē error atqꝫ ita ſentiēdū vt in literis ipſis apte cōcinne di-
lucideqꝫ ſcribamꝰ ac nr̄āꝫ ſnīaꝫ atqꝫ mētē q̄ꝫ cōmodiſſime aperiamꝰ
qꝛ ſi hoc diligēter tenueris ex infinito pene haꝝ rerū numero alia q̄dā
nō minꝰ fortaſſe vtilia ſed multo grauiora ſubnectā. Quāobrē (vt
facis) cupidiſſime ſtudia lr̄āꝝ complectere: atqꝫ ea que in dies aſſeque-
ris: ad exercitatōem accōmoda Uale

¶ Dauētrie in officina lr̄ātoria Alberti paefraeit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 6